27րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7343 19 ՅՈՒՆԻՍ 1910 ՇԱԲԱԹ 2 Juillet 1910 27me année N. 7343

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ. էջը։
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք
ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قرەكين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ՎԱՐԱԳԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Արդէն վաղուց կազմել է «Վարագայ Յոբելեանի Յանձնախումբը» և ամէն պատրաստութիւն տեսնելով այս յունիս ամսի 20ին վեհ. Հայրապետի վերին հովանաւորութեամբ և ժողովրդական լայն մասնակցութեամբ Վարագայ վանքի մէջ տօնելու է այդ վանքի կրթական հաստատութեան յիսնամեայ յոբելեանը։

«Յոբելանական Յանձնախումբ»ի հրաւէրը շատ տեղ արձագանգ է գտել և կը գտնի, որովհետեւ Վարագը մեր այն սակաւիկ վանքերից մէկն է, որ մօտիկ է հայութեան սրտին, որ ապրել է հայութեան անունով և հայութեան համար։

Չէ՞ որ այնտեղ էր բոյն դրել Արծիւն — Վասպուրականի — Խրիմեան Հայրիկ։ Եւ չէ՞ որ այնտեղ կերտուեցին Համով Հոտով, Հինգ Նորոգ և Գորոգ Բորոգ։ Այնտեղ, այն բարձրաբերձ հորիզոնի վրայ մարմնացաւ Շահէն ի Սիբիր։

Ցիշել Վարագը առանց Խրիմեան Հայրիկի անկարելի է, դրանք իրար առնչական են, կպած իրար որպէս Սիամի երկուորեակները։

Արդեօք Խրիմեա՞նը կերտեց Վարագը, թէ Վարագը Խրիմեանին, այդ կարող է վէճի առարկայ լինել, սակայն որ այդ երկու երկուորեակները հայի գիտակցութեան հիմքը դրեցին՝ սա բացայայտ ճշմարտութիւն է։

Սակայն ի՞նչ էր Վարագը յիսուն տարի սրանից առաջ, այսինքն մինչեւ 1857 թուականը։ Ի՞նչ էր ներկայացնում նա։

Բնութեան չքեղ ու աստուածային գեղեցկութեամբ օժտուած մի վայրում, համանուն լերան փէշի վրայ, թաղուած ծաղիկների հոյլ ու բոյլերի մէջ, չրջապատուած անմահական ջրերով, իր լուռ ու մունջ օրերն էր համբում Վարագը։

Օրական մի քանի անգամ քուրձազգեստ անապատական—աբեղան յոգնած քայլերով իր կիսախաւար խուցից քաշկրտւում էր դէպի սարդի ոստայններով նախշուած տաճարը և նրա խաւար ու խոնաւ կամարների տակ, բուէճների ձայնակցութեամբ Հայ ազգի մեղքերի համար երգում ու երգում էր. «Մեղա, զանօրէնութիւնս իմ քաւեա՛»։ Ազգի մեղքերի համար թողութիւն էր հայցում և ի փոխարէն մերձակայ գիւղերի նուիրաբերած «փարէկանէ» հացը վայելում։ Այս էր Վարագայ վանքի դրութիւնը, այսինքն այնպէս, ինչպէս գտնւում են մեր չաթալթագ առաջնորդների հովանաւորութեան յանձնըւած սահմանադրական վանքերը, օրինակ. Լիմ, Կտուց, Աղթամար, Սեւ, Երուսաղէմ, Ցաթեւ, Թադէոս Առաքեալ եւ. եւ., մի շարք անկելանոցներ ու պորտաբուծանոցներ։ Այսպէս էր և Վարագը՝ աւերակ, աղքատ, անշուք, անպէտք...

Ի՞նչ եղաւ Վարագայ վանքը 57 թուից սկսած։ Նրա՛ դերը յատկանշելու համար պէտք է մօտով սլանալ 57 թուի Հայաստանը ընդհանրապէս և Վասպուրականը մասնաւորապէս։ Ամէն տեղ տիրում էր տգիտութիւնը։ Չկար ոչ մէկ ուսումնարան, չկար և ուսուցիչ։ Տեղ տեղ, որպէս անապատի մէջ օազիսներ, գտնւում էին «խալիֆայական» ուսումնարաններ իրենց Տէր Թողիկներով։ Եւ հայ մանկտին այդ ուսումնարան—դժոխքների մէջ տնքում էր Ցայսմաւուրքների, Նարեկների, Աստուածաշունչերի ծանրութեան տակ։ Նա թարմ ուղեղով մըտնում էր այդ «դժոխքը» ու նրանից դուրս գալիս յոգնած, թառամած, բթացած։

Ահա այս հանգամանքի մէջ էր երկիրը, երբ Խրիմեանի մէջ յղացաւ ժողովրդին կուլտուրական և մտաւոր կրթութիւն տալու ձգտումը, և 57 թուին մեծ ջանքերով ու զոհողութեամբ Վարագայ մէջ հիմնեց մի դպրոց։ Թէ ինչ դեր է կատարել այդ դպրոցը հայ իրականութեան մէջ, այդ մասին երկար կանգ չենք առնում ի նկատի ունենալով լրագրական էջերի սղութիւնը, միայն սեղմած տողերի մէջ այսքանս յիշենք, որ դպրոցը որպէս մտաւորական վայր տուել է բաւականին թւով գործիչներ, ուսուցիչներ, գրագէտներ թէ՛ Կովկասից և թէ Տաճկաստանից, որոնք հայ ժողովրդի մէջ ցրւելով մէկ մէկ լուսաւոր աստղի դեր են կատարել, հիմք դնելով հայ մտաւորականութեան և կրթութեան գործին։

Բացի կրթական գործից, երկրի, մասնաւորապէս Վասպուրականի կուլտուրական գործին եւս նպաստել է դպրոցը։ Նրա հիմնադիրը նոր ձեւի գործիքներ մտցնելով Վարագայ մէջ, չրջապատի ժողովուրդը գլուխը հաւաքած, ինքը և իր աշակերտները սովորցնում էին նրանց քաղաքակրթութեան գործիքների օգտակարութիւնը և գիւղատնտեսական զանազան խրատներ տալիս բոլոր ճիւղերի մասին։ Մեր նպատակը չլինելով այս մասին գրել, բաւականանանք յիշել որ սոնիների վրայ պատուող սայլերը փոխել սեւն անիւների վրայ պատուողի, որով և հաղորդակցութեան միջոցները բաւականին դիւրացրին։

Ահա այս բազմօգուտ դպրոցի յիսնամեայ յոբելեանն է, որ տօնում է Վանի ժողովուրդը և հիմնադրի յիշատակը յաւերժացնելու համար նպատակ է դրած հիմնել գիւղատնտեսական մի դպրոց, կամ դըպրոցը փոխել Գիւղատնտեսականի։

Կուլտուրական տօն է և տաճկահայ իրականութեան մէջ առաջինը իր տեսակով, ուստի ի զուր չէ որ վեհ. Հայրապետը իր հովանաւորութեան տակ է առել տօնակատարութիւնը։

Նկատելով որ դպրոցը Վասպուրականի նման մի [illegible] վայրին մեծ օգուտ է տւած և նոր բացւելիք Գիւղատնտեսականը երկրի յառաջդիմութեան մեծ զարկ պիտի տայ, յոյս ունինք հաւատալու, որ հայ հասարակութիւնը, մանաւանդ Պոլսի հայութիւնը ուրախութեամբ մասնակցելով Յոբելեանին չի զլանալ իր նիւթական աջակցութեամբ յարգելու թէ՛ հիմնադրի յիշատակը և թէ հայ ազգի պատմա—անհատական իրաւունքների առաջին մարտիկ ժողովրդի ապագայի փառաւոր գործը։

Գիւղատնտեսական դպրոցը Վասպուրականի նիւթապէս քայքայուած ժողովրդի փրկութեան սիւներից մէկն է, և այդ սիւնի կառուցման պարտքը հայու պարտք է, ինչպէս Վասպուրականցու էլ պարտքն էր նրա իրաւունքի համար կռւել։

Սակայն մի հարց։

Ո՞ւր պէտք է հիմնել Գիւղատնտեսականը, Վարագի՞ մէջ թէ Վան քաղաքում։

Սխալանքի մէջ չընկնելու և ապագայում զղջալու տեղիք չունենալու համար, լուրջ պիտի մտածել տեղի որոշման համար։

Ցանկալի էր այս մասին լսել լուրջ և գործին ծանօթ վանեցիների կարծիքը։ Արդեօք ինչ կ'ըսէ Պ. Մարկոս Նաթանեանը։

ՓԱՐԱՄԱԶ

ՃԱՄԲՈՐԴԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ
ԵՒ
ՀԻՆ ՈՒ ՆՈՐ ՅՈՒՇԵՐ

ԶԻԳԱՆԱ

Կարին-Տրապիզոն խճուղին իսկապէս հեգնութիւն է կամ պարզ ինքնապատրանք խճուղի անուանակոչելը։ Գիծը քիչ մը տեղ Կարնոյ մօտերը, մաս մըն ալ Բաբերդի քովերը և Խամսի քէօյէն վար դէպի Տրապիզոն խճուղիի բաւական երեւոյթ ունի, մնացեալ տեղերը աւելի տղմուղի, աւելի խեղճուղի է քան խըճուղի։ Հին օրերու պարզե յիշատակներն են ասոնք։ Այնպէս կերթային գործերը անցեալ այդ երանելի օրերուն մէջ։ Հաղորդաւոր մարդիկ կաշխատցուէին պարբերաբար, սահմանեալ տուրքը կը գանձուէր անընդհատ ենթակայ բոլոր անհատներէն և դարձեալ անպիտան ճամբաները կը յամառէին միալ նոյն ողորմելի անկանոնութեան մէջ։ Բայց չուրանանք որ, ինչ անօթիներ կը յղփանային մէկ օրէն միւսը դրամատէր դառնալով, ինչ սինլըքորներ մարդ կ'ըլլային տասը երեսէն։ Երեսուն և աւելի տարիներէ ի վեր, յորժէ հետէ այդ տուրքը կը գանձուի, այս կողմերը գրեթէ միմիայն այս գիծն է չինուեր։ Ինչ զաւեշտ։ Մինչդեռ ժողովրդին վճարածով և թափած աշխատութիւնովը բազմացանց, բազմաճիւղ ոչ թէ խճուղի այլ պղինձուղի կարելի էր չինել։ Բայց նախկին կառավարութեան մէկ բարի սովորութեան համաձայն անձեռնմխելի համարուած բան գոյութիւն չունէր։ Անուանական կերպով երկրագործական դրամատունը, թաղապետական սնտուկները և այս կարգի որոշ նպատակի յատկացուած մեծ ու պզտիկ բոլոր գումարները, ասոնց չարքին նաեւ ճամբաներու չինութեան անունով գանձուած գումարները, անձեռնմխելի էին և սահմանուած նպատակին միայն իբր թէ կրնային գործածուիլ. իրականութեան մէջ այդպէս չէր սակայն, դգալով հաւաքուած այդ գումարները՝ չերեփով կը դատարկուէին, կը պարպուէին Պոլսէն տրուած յանկարծական հրամաններով դէպի այն կողմը ճամբորդելով, անանուն ծախքերու անունով։ Այդ ընդհանուր անպատասխանատու թոհ ու բոհին մէջ հարցնող փնտռող գրեթէ չկար, եղածն ալ ձեւական, անուանական էր լոկ, պարզապէս «քիչ կերայ եա, չատ կերար դուն»ի խնդիր մը, և գաւառներու մէջ ալ Պոլսոյ օրինակին հետեւելով ստոյգ ուսուցի կ'ըլլար։ Եւ սակայն գէթ ակնապատրանք մը, չպարանք մը ըլլալու համար երբեմն քաղաքներու մօտերը կամ աչքի զարնելիք տեղեր աներեւոյթ կանոնաւորութիւն մը կաշխատուէր ցուցադրել և ահա ատոր հետքն է որ տեղ տեղ քիչ չատ բացառութիւն կը կազմեն խճուղիները սովորական ողորմելի ճամբաներէն։ Գահազուրկ Համիտի հետեւած ուղղութեան մէկ գէշ ընդօրինակութիւնն էր այս որ գաւառներու մէջ վալիները կիրարկելու կ'ըլլային երբեմն։ Աչք պարելու աճպարար այս ձեւը չա՛տ զարգացած էր այն ատեն, երբեմն ծիծաղելի ըլլալու չափ չափազանց։ Սահմանադրութեան հրատարակումէն հազիւ երկու ամիս առաջ ռուս բարձրաստիճան զինուորականներ եկան Կարինէն Բաբերդի վրայով Երզնկա Դրդ զօրաբանակին կեդրոնը երթալու։ Կեդրոնէն, կուսակալութենէն ու Դ. զօրաբանակի հրամանատարութենէն խիստ հրամաններ տրուած էին Բաբերդի գայմագամութեան փայլուն ընդունելութիւն մը ընելու ռուս հիւրերուն։

Բանապետութիւնը երեւոյթները փըրկելու մէջ քաջավարժ էր։ Փայլուն ընդունելութիւն ընելու համար Բաբերդի մէջ էական էր նախ քաղքին ու ճամբաներուն մաքրութիւնը։ Բայց Բաբերդը իրապէս մաքրելու համար գոնէ ջրհեղեղ մը պէտք էր անշուշտ —այնքան հոգատար է տեղին քաղաքապետութիւնը—։ Անցուդարձի գլխաւոր փողոցները, խճուղին, հրապարակը մէկ քանի օրէն ժողովուրդին աշխատութիւնով աւլել մաքրուելէ վերջ բացառաբար կառավարական չէնքն ալ ներսով դուրսով լուալ տրուեցաւ ա՛յն ատեն, բան մը որ չէնքը իր կէս դարու գոյութեան մէջ առաջին անգամ կը տեսնար։ Թէեւ ռուս հիւրերը ո՛չ իսկ այցելեցին հոն, սակայն իրենց գալուստը գոնէ պատրուակ մը ընծայեց չէնքին ժամանակաւոր մաքրութեան։ Կը մտածեմ հիմա թէ ներքին գործոց կամ հանր. չինութեանց նախարարներու այս կողմերն ընելիք ուղեւորութիւնը արդեօք չի՞ կրնար սքանչելի առիթ մը պարգեւել գոնէ սա ճամբաներու, երկաթուղիներու խնդրէն ժամ առաջ կարգադրման տեսակէտով, որովհետեւ վերջապէս աչքով տեսնալը տարբեր է։ Ճամբաներու նեղութիւնը անգամ մը իրենք վսեմափայլ նախարարները անձամբ թող կրեն որ տեսնան ու հասկնան թէ ի՛նչպէս կը տանջուի ժողովուրդը, մանաւանդ ձմրան մէջ երբ կառք իսկ բանիլն անհնար կը դառնայ։ Ա՛յն ատեն, կը հաւատամ որ փութացուի և ծրագրային վիճակէ հանուի ճամբաներու կենսական հարցը։ Բայց հին սովորութենէն չեղելու և գաւառներու մէջ ընդունելութեանց առթիւ տեղական իշխանութեանց կողմէ «երեւոյթները փրկելու» նախկին ձեւով կանխահոգ միջոցներ ձեռք չառնուելու մասին բացարձակ հրամաններ անհրաժեշտ են ճամբորդուելէ առաջ, որպէս զի կարելի ըլլայ երկիրը բուն, իսկական վիճակին մէջ տեսնալ, այլապէս յստակ գաղափար կազմելը չա՛տ դժուարին է։ Այս գծին վրայ Զիգանան ու Կոփը և գծին մէկ ուրիշ ճիւղին վրայ Սրնգորը երեք կատաղի մրցորդներ են տարուան մէջ մէկզմէկէ քանի մը գլուխ աւելի ուտելու կողմէ։ Ժամանակին խճուղիներու չինութեան նոր ձեռնարկուած ատեն Կոփի և Զիգանայի չուրջը հաստատուած գիւղերու բնակչութեան կողմէ դիմումներով և ապօրէն գանացումներով խճուղիին անցքը բերել հաստատել տուեր են այս ամպախաղաց ահաւոր բարձրութիւններուն գագաթը, մատնելով հեգ ճամբորդը օդին քմահաճոյքին, անձրեւին, հովին, ձիւնին, փոթորիկին կամչոտութեանց խաղալիք։ Հին ճամբաները չատ աւելի յարմարութիւններ ունէին և աւելի նպատակայարմար կրնային ըլլալ եթէ խճուղին այն տեղերէն զարնուէր։ Բայց եղածը եղած է, դարմանը այլ եւս երկաթուղիով միայն կրնայ ըլլալ։ Այսօր Զիգանան պատի մը պէս կը ցցուի, կը տնկուի, յանկարծ, անցորդին ճակտին, պատ մը ցից, երկնակարկառ, սէգ ու ամբարհաւաճ որուն պորտն ի վեր անպայման մագլցելու դատապարտուած է ամէն ճամբորդ որ այս պողոտայէն կ'անցնի։ Զիգանայի առաջին սանդուխն է Քէօփրիւ Պաշին, գիւղ մը խաներով ու խանութներով բոնաթխմուած սեղմ ձորակի մը մէջ։ Առաջին անգամ չէ որ կ'անցնիմ այս յետնէն բայց առաջին անգամն է որ լիովին կ'ըմբռնեմ անոր հսկայ ահաւորութիւնը։ Քէօփրիւ Պաշիէն կը մեկնինք երբ գիշեր է, դեռ երեք ժամ կայ լուսնալու։ Սառուցիկ կատաղի հով մը կը շառաչէ, կը շաչէ մորակելով լերան սառնապատ կողերը և երկաթացած գետերը։ Կարաւանը սակայն իր սովորական դանդաղութիւնը մաս մը չպարագայցներ։ Ձիապանները՝ յեթրծուած վարժ մարդիկ՝ հոգերնին անգամ չէ, ընդհակառակը, շատերուն կուրծքերն իսկ բաց, անպատսպար, հովին դէմ առ դէմ մերկ թողուած են, անոր պաղ փայփայանքներուն ուղղակի ենթակայ և կարծես աւելի ախորժ կը զգան քան նեղութիւն։

Ինծի համար սակայն այնպէս չէ անշուշտ, մանաւանդ որ գոնիակն ալ տեւական ընդդիմութիւն մը չէ կրցած ընել ամէնազօրաւոր ընդարմացուցիչ այդ ցուրտին դէմ։ Առաջ կանցնիմ։ Առանձինն եմ։ Փորձառու ձիապաններ հաւաստած են թէ չատ հազուադէպ է որ ձմրան մէջ իսկ, ըլլայ գիշերը, անտառախիտ այս լերան մէջ խճուղիին վրայ յաճախեն վայրի գազաններ կամ անցորդներու վրայ խուժեն։ Աստիճան մը ապահովիչ է այս պարագան և սակայն ամէն հաւանականութեան առջեւ պատրաստ գտնուելու համար ատրճանակս ձեռքս կանցնիմ առաջ, աճապարել հասնելու համար առջեւի խաներ։ Լուսինը, ձմրան պէս ինքն ալ պաղ, կը ցոլցլայ չղարշ լոյս մը սփռելով ձիւնապատ կատարներուն վրայ, աւելի ահաւոր դարձնելով խճուղիին զիկզակ անկիւններուն մէջ կազմուած ստուերները։ Գիշերուան լուռ խորհրդաւորութեան մէջ խիտ անտառին բարձրաւղէշ մարիներուն ընդհատ տատանումները և սաղարթներու փսփսուքը աւելի տպաւորիչ կընեն պահը որմէ չազդուիլ բացարձակապէս անկարելի է մանաւանդ լեռներու անընտել մենաւոր անցորդի մը համար։ Հիմա անդունդները աւելի գահավէժ են և աւելի տարտարոսային, բարձունքները աւելի ցից, աւելի վեհ և ահալի, ծառերը աւելի բարձրաշէշ և ստուերները աւելի խորհրդաւոր։ Համայնագրաւ համր լռութեան մէջ երբեմն զանգակներու խառնաձայն մը կը լսուի խորունկէն որ մօտիկը կամ հեռուն գտնուող կարաւաններու գոյութիւնը կը մատնէ։ Կը հասնիմ քանի մը ժամէն համանուն Զիգանա գիւղի խաները։ Դեռ չէ լուսցած։ Սրճարանի մը դուռը կը բաղ-

---

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (54)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

Ա.

Եւ սակայն, իր հոգիին ըմբոստացումին, խռովանաւած այդ սիրոյն յանդըգնութեանը դէմ իր զգացած զայրոյթին հակառակ, մանկամարդ աղջիկը, երբեմն, իր ընդոծին բարութենէն վարուած, գթութեան ակամայ և յեղակարծ չարժումի մը հնազանդելով, կը մեղքնար իր մատաղ բարեկամը, անոր հոգեկան տառապանքներուն գաղափարովը ինքն ալ կը չարչարուէր, կուզէր հաւատալ այդ սիրոյն մեծութեանը, անկեղծութեանը, իր մերժումէն այդ վշտալի ու մատղաշ էութեան խորտակումին հաւանականութիւնը կը սարսռացնէր զինքը։ Բայց, իսկոյն կը սթափէր, կը զօտեպնդուէր իր այդ տկարութեանը դէմ, կը յանդիմանէր ինքզինքը այդ վաղանցիկ թուլութեանը համար, և իրական կեանքի հաճոյալէտ, եսամոլ անդրադարձումներով կը ջախջախէր իր աղապատանքի փորձութիւնները, որոնք իր չքնաղ հոգիին մէջ կայծերու պէս կը պլպլային ու կը նուաղէին, ճղճիմ փառքերու իր ունայն հետապնդումներուն, անիրանալի յոյսերու իր սնոտի որոճացումներուն տեղի տալով։

Ու երիտասարդ աքթորին պատկերը կուգար կը կանգնէր իր աչուըններուն առջեւ. անոր տունը իր մօրը հետ երկրորդ անգամ այցելելուն ո՜րքան բուռն, ցնցող, խորունկ եղած էր իր կրած տպաւորութիւնը։ Երիտասարդին նայուածքին մէջ այս անգամ տարբեր ցոլքեր, տարբեր կայծեր տեսեր էր։ Նոյն իսկ, զինքը քըննած միջոցին, ան աճապարանքով քանի մը բառ փսփսացեր էր ականջին, բայց այնքան յուզումով ու կամաց որ չէր կըրցած լսել զանոնք։ Բայց իր այլայլումը նորէն ուժգին էր եղած. ու այդ փըսփսուած բառերուն անհաւատալի բացատրութիւններ, նշանակութիւններ կուտար մանկամարդ աղջիկը, ներշնչուելով այն տարփոտ ու հրացայտ նայուածքներէն զորս երիտասարդը ուղղած էր իրեն զաղտագողի։ Մեկնած ատեննին, իր ձեռքը սեղմած էր ան՝ անդգալի սեղմումով մը։ Մինչեւ սանդուխին գլուխը հետերնին եկած էր, հակառակ իր սովորութեանը, ինչ որ չատ զարմացուցեր էր Խաչօն։ Դուրսը, փողոցին մէջ, Սօֆի աւելի լաւ ու ճիշդ մեկներ էր երիտասարդ աքթորին պերճախօսաբար նայուածքները, հոգածութեան քիչ մը չուարուն, քիչ մը ջղային չարժումները, ու, այն միամիտ ու անվերապահ ըմբռնումովը որ աղջիկներու անապակ հոգիներուն միայն յատուկ է, հաւատաց, ջանաց ինքզինքը համոզել թէ այդ երիտասարդը կը սիրէր զինքը։

Եւ անխուսափելի զուգակչիռը որ հիմա իր բորբոքած մտքին մէջ կը կատարուէր՝ իր սէրը մուրացող սա երկու էակներուն միջեւ, անհնարին տագնապներու կը մատնէր զինքը։ Շաբաթը երեսուն դրուշ վաստակող Համբիկին, ձկնորս Թումիկին սա խեղճուկ տղուն վարմունքին մէջ որքան լպիրշ յանդգնութիւն մը, անզսպելի համարձակութիւն մը կը տեսնար, երիտասարդ աքթորին զգացած, զգուշաւ կերպով սնուցուած համակրութեանը մէջ այնքան վսեմութիւն, հրապոյր, պաշտանք կը գտնէր։

Իր երեւակայութեան բորբոքմանը մէջ, իր բուռն տենդին մէջ, մանաւանդ երբ կանդրադառնար որ ատ պարտէզին բոլոր աղուոր ծաղիկները, ծառատունկերը, ածուները արհամարհուած սիրոյ մը պանծացումը և մատուցումը նպատակաւ ցանուած էին, երբոր կը մտաբերէր որ ամիսներով, գուցէ տարիներով այդ խեղճ տղուն մտածմունքին ամբարշտութեանը ենթարկուած էր, անխորժ, մերժուած պաշտամունքի մը անգիտակից առարկան դառնալով, կատէր ա՛լ ծաղիկներն ալ — զորս այնքան սիրած գգուած էր—ածուներն ալ, պարտէզն ալ, ցածուկ ամառանոցն ալ, բոլոր այդ ծաղկազարդ, անզօր, երջանիկ անկիւնը իր յետին մանրամասնութիւններուն մէջ։ Բայց, իր զայրոյթին էն բուռն րոպէին, աղեկէզ ողբը՝ բզքտուած նամակին հովին յանձնուած, անջրպետին մէջ կորսուած բեկորներէն կարծես կուլար իր ականջին,

— Սօֆիա, մի՛ մերժեր սէրս, վասնզի պիտի մեռնիմ ատկէ...

Եւ հակառակ իր բովանդակ արիացումին, բոլոր մեծ, փառաւոր, չլացուցիչ բաներուն որոնց մտածումովը կուզէր ողողել իր էութիւնը, աղջիկը, ակամայ, կը դողար անկեղծ, անեղ սիրոյ այդ հեծիւնէն, և ընկճուած, ջախջախուած, հառաչ մը կարձակէր.

— Ո՜հ, խեղճ Համբիկ...

Ու պարտէզը կը մնար ամայի, ցածուկ ամառնոցը որբ... Ու ծաղիկները, ծղօտներուն վրայ, գունագեղ ու հեզաւէտ, իրենց աղուոր տիրուհիին մատուըներուն հպումին կարօտովը կը տառապէին...

Համբիկ ի՞նչպէս ապրեցաւ գիշերը այն օրուան ուր նամակը իր նպատակին հասուցած էր։ Ջղային, հոգեկան, մտաւորական տեսակ մը անէացում ապրեցաւ, զոր ոչ մէկ բառով կարելի է սահմանել. աչքերը գոց, արտաքին առարկաներէն չլացածի պէս, խոկաց ներքնաչխարհի մութին մէջ ուր վիթխարի, հրէշային ստուերներ, հրաշափառ լուսաւորութիւններու քով քաոսի խաւարներ, միքրոպային պըզտիկութիւններու քով հսկայական մեծութիւններ չարունակ կը դառնային, կը թաւալէին, կը յորձանային, իրենց ցնորական այդ պտոյտքին մէջ զինքն ալ դարձնելով, նետելով, քաշելով, խենդեցնելով։

Ու երազեց։ Պարտէզը կը լայննար, ծով կ'ըլլար, տիտանական անտառ մը, խաւարչուտ, անծանօթ և ահաւոր խորութիւններով, ճիւղերէ բնակուած. ծառերը, ահագնատեսիլ սեւ կոճղեր, երկինք կը սլանային իրարու փաթթուած, ագռաւներէ, անգղերէ, բուերէ, գիշերին քաոմնելի թեւաւորներէն յաճախուած. օձեր, մեծագլաւ օղակներով, կը սողային գետինը. մութ թաւուտներու ծակերէն վայրի գազաններու լայնալիճ աչքեր, կաս կարմիր, հրաններու պէս կը շողային։ Հեռուն, երկինքին ու անտառին հպած տեղը, հրդեհ մը կը վառէր դժոխային, ուր երկար մազերով, անսահման պոչերով, սրածայր անհեթեթ կոտոշներով զինուած կարմիր հրէշներ կ'ելեւէջէին խուռներամ, կայծերու հրեղէն փունջերու մէջէն։ Բացատանի մը վրայ, վագրեր, փիղեր, բորենիներ, ռնգեղջիւրներ, կոկորդիլոսներ, բոլոր ճիւաղային անհեթեթութիւնները զորս զառանցանքը կրնայ կերպաւորել, վիթխարի մեծութեամբ, զիրար կը հալածէին, կը խածատէին, կը յօշոտէին։ Անթիւ անհամար ճճիներ, բարակ, երկար ոտքերով, սրածայր պատիճներով զինուած մժղուկներ, մանր, խոշոր, սեւ, կանանչ, կը վժժային օդին մէջ, գետինը, ճիւղերուն վրայ։

(Շարունակելի)

խեմ ու ներս կը մտնամ: Պատուական է Զղանայի համբաւաւոր մածունը ինչպէս նշանաւոր են իր անմահական անապակ ջրերը: Մեկնելէ առաջ հաճոյքով ու յափշտակուած կունկնդրեմ գիւղին միւեզզինին որ արշալոյսին ծագման հետ տան մը — հաւանաբար իրը — բուխերիկին քովէն ի վեր տնկուած ու մաշլաֆի մը մէջ պլլուած, արհամարհելով կճող կատաղի հովը, առինքնող, թովիչ ձայնով մը և մելամաղձիկ գեղգեղանքով մը կօրհներգէ առաւօտը, կը բարբառէ fkylr ալլահը:

Զղանա լերան լանջքին վրայ տեղաւորուած են համանուն Զղանա և Մատէն գիւղերը, խճուղիին մօտով: Ուրիշ երկու տասնեակ մը գիւղեր ալ լերան այս ու այն մասին վրայ հաստատուած են թուրք և յոյն բնակիչներով: Մատէնի մուրիկը անմրցելի է, գնչուն իսկ կը գերազանցէ: Եւ ի՛նչ բիւրերանգ օրհներգներ, ի՛նչ այլազան մաղթանքներու տարափներ ու պաղատական լեզուանիութիւններ կը թափեն այդ կանխահաս մանկատի մուրացիկները: Ալլահ սանա պիր կիւզել խաթունճուղա՛ղ վերսի՛ն...

Ու կերթամ ճամբորդին քովէն ի վեր անբաժան, ձիուն փորին, վիզին տակէն անցնելով մերթ ա՛յս մերթ այն կողմը և անվերջ բարբառելով, փիլիսոփայական անտարբերութեամբ առանց ազդուելու և յուսահատելու ո՛և է սաստէ և մերժումէ, ու անկարելի է որ ձեռնունայն վերադառնան: Ճամբաներու, այնպիսի մեծ խճուղիներու եզերքները հաստատուած գիւղերը իրա՛ւ է որ նիւթապէս կօգտուին բայց բարոյապէս կրկինը, եռապատիկը կը տուժեն: Այս լեռը մէկ ծայրէն միւսը — գրեթէ 7-8 ժամ — հարուստ է իր մայրիի և կաղնիի ծառերով, մեծ մասը պետական անտառներ, անսպառ հասոյթի աղբիւրներ են եթէ խնամքով պահպանուին և օգտակարապէս անտեսուին: Տրապիզոնի համբաւաւոր Գատրի պէյը որուն անունը երբեմն սարսափ համանիշ էր այս կողմերը և որ Լազիստանը խաղաղացնելու ամէն լիազօրութիւն կը վայելէր, մինչև վերջը, մինչև իր մահը չկրցաւ մարսել իր օրով կատարուած երկու նշանաւոր դէպքեր: Գահրի փաշայի մահափորձը և հեղինակներուն անյայտացումը և կրկին անգամներ այս անտառին մէջ գրեթէ միևնոյն կէտին վրայ թղթատարին կողոպտուիլը: Առաջինին վրէժը լուծեց 1895ին տաքը տաքին հայերու կոտորմամբ և վերջինին համար անմեղ յոյներ միայն պատուհասեց ժամանակաւոր բանտարկութիւնով, բայց չկրցաւ բուն յանցաւորները հասկնալ ու ճանչնալ ինք որ հնարիմաց միապետական տաղանդ մը կը համարուէր և ո՛չ մէկ բան գաղտնիք ունէր իրեն [illegible]

Ե. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՊՈՅՔՕԹԸ

Թուրք թերթերէն ոմանք կ'ըսեն թէ պաշտպան տէրութեանց ծանուցագրին պատասխանը խմբագրուած ու ղրկուած է արդէն: Ուրիշ թերթեր ալ կը յայտնեն թէ Նախարարաց Խորհուրդի յառաջիկայ նիստին մէջ վերջնական որոշում մը պիտի առնուի: Ծանուցագիր մըն ալ գերմանական և աւստրիական դարլիճներուն պիտի յղուի, որպէս զի անոնք ալ մասնակցին Կրետէի խնդրին վրայ կատարուելիք բանակցութեանց:

⁂ Բ. Դուռը հրահանգներ ղրկած է պաշտպան տէրութեանց մօտ գտնուող օսմ. դեսպաններուն, որպէս զի անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրուի Կրետէի Ազգ. Ժողովին յետաձգման մասին:

⁂ Հանեայէն կը հեռագրեն թէ պաշտպան տէրութեանց նաւային ուժը ամբողջացած է Սուտայի ծովախորշին մէջ: Ինը մարտանաւեր կը գտնուին հոն, որոնց եօթը՝ զրահաւոր:

⁂ Աթէնքի մամուլը կարծիք չի յայտներ Կրետէի Ազգ. Ժողովին ուժը օր յետաձգուելուն վրայ, որ Պ. Վէնիզէլոսի առողջական վիճակին կը վերագրուի: Պ. Վէնիզէլոս երակատապէ բռնուած է: Հելլէն կառավարութիւնը օսմ. դեսպան Նապի պէյի յայտարարած է թէ Յունաստան ոևէ արտակարգ պատրաստութիւն չի տեսներ ազգային ինքնապաշտպանութեան համար:

⁂ Աթէնքի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ. «Բոլոր շրջանակներուն մէջ վիճաբանութեան առարկայ դարձած է պաշտպան տէրութեանց կողմէ վերջերս Բ. Դրան տրուած ծանուցագիրը: Այդ ծանուցագրին մէջ գտնուած «Սուլթանին վեհապետական իրաւունքները» բացատրութիւնը զարմանք և խոր դժգոհութիւն կը պատճառէ ամենուն, քանի որ պաշտպան տէրութիւնները մինչև հիմա սա բանաձեւը գործածած էին. «գերագոյն իրաւունքներ», իբր իրականութեան համապատասխան: Մամուլը վախ կը յայտնէ որ նոր դժուարութիւններ ծագին Կրետէի մէջ»:

⁂ Ֆրէնճէսքյար Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ կրետական խնդրին վրայ խօսուած ճառը ի վեր հանելով կ'ըսէ թէ Իտալիա ու Աւստրիա-Հունգարիա հայեցակէտներու նոյնութիւն ունին: Աւստրիա-Հունգարիա ալ իր արևելեան քաղաքականութեան իբր գլխաւոր սկզբունք կ'ընդունի սթաթու-քուօին պահպանումը և Թուրքիոյ ամբողջութիւնը: Վիեննական թերթը կը շեշտէ այն տարբերութիւնը որ կայ Բիէմոնթէի նախկին քաղաքականութեան և արդի միացած Իտալիոյ քաղաքականութեան միջեւ: Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին ճառը ցոյց կուտայ թէ պետութեան մը զօրութիւնը ո՛րքան աւելնայ՝ պատասխանատուութիւնն ալ նոյնքան կ'աւելնայ: Իտալացի նախարարը յստակօրէն ի վեր հանած է այն մեծ պատասխանատուութիւնը, որ կ'իյնայ մեծ տէրութեան մը վարիչ ամէն պետական մարդու: Հետեւաբար իտալական քաղաքականութիւնը Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութեան պէս պահպանողական միևնոյն սկզբունքներուն վրայ հիմնուած է: Սուլթանին գերիշխանութեան ճանչումը այդ սկզբունքներէն կը հետեւի և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին գործածած անկեղծ լեզուն փափագուած արդիւնքը առաջ պիտի բերէ:

⁂ Պոյքօթը դադրած է, գէթ պաշտօնապէս, ինչպէս կը հասկցուի ներքին գործոց նախարարութեան շրջաբերականէն, զոր հրատարակած էինք երէկուան մեր «Վերջին Ժամ»ուն մէջ: Այդ շրջաբերականը անշուշտ իր բարերար ազդեցութիւնը պիտի ունենայ: Նախարարաց Խորհուրդի առջի օրուան նիստէն յետոյ, պոյքօթի յանձնախումբին անդամները խորհրդակցութիւն մը ունեցան ներքին գործոց նախարարին հետ: Նոյնպէս եպարքոսին հետ պոյքօթի խնդրին վրայ խորհրդակցեցան պատերազմական, արտաքին և ներքին գործոց նախարարները ու Մ. և Ց. կուսակցութեան նախագահը: Այս վերջինը լրագրական ներկայացուցիչի մը յայտարարած է թէ պոյքօթը, իբր արդիւնք հայրենասիրական խիստ զգացման մը, ալ եւս գոյութեան իրաւունք չունի, քանի որ պաշտպան տէրութիւնները որոշապէս ճանչցած են օսմ. վեհապետական իրաւունքները:

⁂ Թուրքերէն թերթերը երէկուընէ սկսեալ փոխած են իրենց լեզուն, պոյքօթի շարժման դէմ գրելով, իսկ օտար լեզուաւ հրատարակուած միւս թերթերը, որ միշտ կը քննադատէին պոյքօթը, ա՛լ աւելի կծու դիտողութիւններ կ'ընեն ու ամբողջ երկրին համար վնասակար բան մը կը նկատեն զայն: Բարիզի Թան լրագիրը դիտել կուտայ թէ չէ կարելի արդիւնաւոր պայքար մը մղել հելլէն վաճառականութեան և նաւագնացութեան դէմ, քանի որ Թուրքերու վաճառականութիւնը ու նաւագնացութիւնը այնքան քիչ զարգացած են, մանաւանդ նաւագնացութիւնը: Ուստի Բարիզեան թերթը կ'եզրակացնէ որ Թուրքերը բան մը չպիտի շահին պոյքօթէն, այլ օտար ընկերութեանց համար աւելառատ պիտի ըլլան: Լևվընդ Հէրըլտ կասկած կը յայտնէ որ պոյքօթը վերջ գտնէ, հակառակ ներքին գործոց նախարարութեան շրջաբերականին:

⁂ Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ դեսպանները հաւաքական դիմում մը պիտի ընեն արտաքին գործոց նախարարին մօտ, որպէսզի կառավարութիւնը ազդու միջամտութիւն մը ընէ՝ պոյքօթին վերջ տալու համար ամբողջ Թուրքիոյ մէջ, նկատելով որ այդ պոյքօթը մեծապէս կը վնասէ Եւրոպայի տնտեսական շահերուն, ի վերջոյ կրնայ դէշ հետեւանքներ ունենալ օսմ. վարկին համար Եւրոպայի մէջ, և օտար տէրութեանց իրաւունք ընծայել՝ պահանջումներ ընելու:

⁂ Բիւրաթեր, առջի օր, օսմ. դրօշներ բռնած իրենց ձեռքը, Թրամուէյներու մէջ կը մտնէին, աղաղակելով որ պէտք է արտաքսել ընկերութեան բոլոր հելլէնահպատակ պաշտօնեաները:

⁂ Սելանիկի մէջ պոյքօթը սաստկացած է: Ալէքէ անուն նպարավաճառ մը անգթօրէն ծեծուած է երեք անձերու կողմէ: Խղճ մարդը ծանրապէս վիրաւորուած և խանութն ալ թալլուած է: Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է զանոնք: Ոստիկան-զինուորներու հրամանատարին յայտարարութեան նայելով, Պոլսէն հրաման գացած է պատժել պոյքօթի պատճառաւ բռնութիւն գործողները:

⁂ Նարինէի մէջ ալ պոյքօթը խստութեամբ կը շարունակուի: Ամէն կողմ բուռն լեզուով ծանուցումներ փակցուած են, որով ժողովուրդը կը հրաւիրուի պոյքօթ մղելու Հելլէններուն դէմ:

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԹՈՐՂՈՒՏ ՓԱՇԱՅԻ ՎՐԱՅ

Տէնվէնէ կ'ըսէ թէ, անցեալ երկուշաբթի օր, Ալպանիոյ արշաւախումբին հրամանատար Շէվքէթ Թորղուտ փաշա Տիրքովայէն Բրիզրէնի գացած միջոցին, Վէլիքա-Քրուշա գիւղին մօտ յարձակում կրած է քանի մը Ալպանացիներու կողմէ: Այս վերջինները կրակ բացած են հրամանատարին և իր հետեւորդներուն վրայ: Տրինի կամուրջը պահպանող ջոկատը օգնութեան հասած է: Յարձակողներէն մէկը ձերբակալուած է:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒՄԸ

Սէրէզէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն միւթէսարըֆը քննական պաշտօնի մը ելած է Նիկրիթա գիւղախումբին մէջ: Միւթէսարըֆը քննութիւն մը պիտի կատարէ վերջերս Օրլեաք ու Տիմիթրիչ գիւղերուն մէջ կատարուած սպանութեանց վրայ: Բայց կը կարծուի որ իր հսկողութեան տակ պիտի կատարուի գաւառակին բնակչութեան զինաթափումը, որ մեծ մասամբ Յոյներէ կը բաղկանայ: Բոլոր գիւղերուն մէջ՝ պատերուն վրայ փակցուած ծանուցումներով ժողովուրդը կը հրաւիրուի զէնքերը յանձնելու տեղական իշխանութեանց. այդ հրամանին անսաստողները խիստ պատիժներու պիտի ենթարկուին: Այդ ծանուցումները փակցուած են նաև պուլկարաբնակ երկու-երեք գիւղերու մէջ:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԷՔԶԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ

Վէչէրնա Բօշա խմբագրականին մէջ հրատարակած է էկզարքարանի կողմէ իր թղթակցին եղած սա յայտարարութիւնները. «Երիտասարդ Թուրքերը Ապտիւլ-Համիտի քաղաքականութեան կը հետեւին, որ ոխերիմ թշնամի էր Պուլկարներուն: Ապտիւլ Համիտ օրին մէկը էկզարքին ըսած էր. «Եւ որովհետեւ իմ թշնամիներս էք, ձեր դէմ ուրիշ դաշնակիցներ պիտի հանեմ:» Սահմանադրութեան հռչակումէն յետոյ, մեր յեղափոխականներուն շնորհիւ ձեռք բերուած, Ապտիւլ-Համիտ Սերպերուն, Յոյներուն և Քուցօ-Վալաքներուն պաշտպան և բարեկամ հռչակեց ինքզինքը: Երիտասարդ Թուրքերը, որոնք կ'ուզեն օսմ. կայսրութեան ամբողջութիւնը պահպանել, միևնոյն քաղաքականութեան կը հետեւին մեզի հանդէպ: Երիտասարդ Թուրքերը աւելի առաջ կ'երթան: Գաղթականներ բերել կուտան և ամէն միջոց ի գործ կը դնեն՝ Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար մեծամասնութիւնը անհետացնելու համար: Առայժմ չեղելու չենք մեր խաղաղասէր ընթացքէն, պայքարելով հանդերձ մեր իրաւունքներուն և առանձնաշնորհումներուն պաշտպանութեան համար: Եթէ երբեք Պուլկարները, Սերպերը և Գարատաղցիները համաձայնին՝ միահամուռ գործակցութիւն մը ունենալու համար, այն ատեն աւելի պիտի ակնածին անոնցմէ: Սերպ մետրապոլիտներու անուանումը և Կ. Պոլսոյ մէջ սերպիական պատրիարքարանի մը հաստատումը մեծապէս պիտի վտանգեն Մակեդոնիոյ մէջ մեր իրաւունքները: Էկզարքութեան կեդրոնը պէտք է Պոլսոյ մէջ ըլլայ իր սինոդով, և ուրիշ սինոդ մըն ալ գտնուելու է Սօֆիայի մէջ: Երիտասարդ Թուրքերուն քաղաքականութիւնն է Պոլսոյ մէջ ձգել էկզարքութիւնը, ամէն առանձնաշնորհումէ խլելով անկէ: Անոնք թո՛ղ գիտնան թէ էկզարքութիւնը պիտի պահանջէ որ էկզարքը անպայման ընտրուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ մետրապոլիտներուն կողմէ:»

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Սուլթանը իր անձնական գանձէն 9000 ոսկի նուիրած է թրքական լիսէ մը բանալու համար Էյուպի մէջ: Նախապատրաստական կարգեր ալ պիտի ունենայ այդ վարժարանը: Շէնքին յատակագիծը պատրաստուած է և մօտերս պիտի սկսին աշխատութիւնները:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ

Մալիէի մէջ մասնաւոր դիւան մը հաստատուած է, ուր պիտի կրնան դիմել ելմտական պաշտօնատան հետ գործ ունեցող ամէն անձեր: Այդ դիւանին հաստատման նպատակն է դիւրութիւններ ընծայել գործի մարդոց և պաշտօնատարները ժամավաճառ չընել:

ԹԱՐԱՆԹԻՆԱ

Ռուսիոյ մէջ ծագած քոլէրային պատճառաւ, որ հետզհետէ կը ծաւալի, Աքքերման և Անապա նաւահանգիստներէն մայրաքաղաք հասնող նաւերը հինգ օր քարանթինա պիտի սպասեն Սինոպի մաքրանոցին մէջ, և ռուսական նաւահանգիստներէն ժամանող նաւերը բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Խառն Ժողովը առջի օր նիստ գումարեց պատրիարքին նախագահութեամբ: Ներկայ էին նաև օսմ. երեսփոխան Վամվաքաս ու Գօզմիտի էֆ.ները, իբր անդամ այն յանձնաժողովին, որ պատրաստած է կառավարութեան տրուելիք թագրիրը Մակեդոնիոյ վիճելի եկեղեցիներու խնդրոյն նկատմամբ: Երկար վիճաբանութենէ մը յետոյ որոշուեցաւ որ Տ. Եօաքիմ պատրիարք երկու մետրապոլիտներու և երկու աշխարհական ժողովականներու ընկերակցութեամբ, պալատ երթալով, Սուլթանին ներկայացնէ թագրիրը: Ուստի գործակատարին պաշտօն յանձնուեցաւ Խառն Ժողովին որոշումը հաղորդել եպարքոսին, խնդրելով որ թագրիրը տրուելու օրը որոշուի: Բ. Դրան կողմէ գործակատարին պատասխան տրուեցաւ թէ թագրիրը մատուցանելու օրը և ժամը պիտի հաղորդուին Պատրիարքին:

ԷՏԻՐՆԷՅԻ ԴԷՊՔԸ

Էտիրնէէն Սթանպուլի կը գրեն յունիս 16 թուականով. «Վերջին նամակիս մէջ նկարագրած յուզումը բոլորովին հանդարտած է: Միայն թէ զարմանքով կը դիտուի որ կարգ մը անձեր տակաւին բանտարկուած կը մնան: Ու և է ցոյցի մը վրայ չի դառնար խնդիրը, քանի որ ծագած միջադէպին պատճառ եղած է թաղապետական անիրաւ տնօրինութիւն մը. հետեւաբար տեղի չկայ խստութեամբ վարուելու, ինչ որ կրնայ իբր վրէժխնդրութիւն նկատուիլ: Այս առթիւ խառնակիչներ երեւան ելած են: Յայտարարութեամբ մը հրաւէր կը կարդացուէր Հրեաներուն՝ իրենց դժգոհութիւնը յայտնելու տեղական իշխանութեանց դէմ: Այդ յայտարարութիւնը ոստիկանութեան ձեռքը անցած է՝ փակցուելէ առաջ: Անշուշտ, ատիկա գործն է այն տեսակ անխիղճ մարդոց, որոնք մութին մէջ պահուըտած, կ'ուզեն ամէն առիթներէ օգուտ քաղել, նոր րէժիմը հարուածելու համար, իրենց շահերուն չծառայելուն պատճառաւ: Եւ կամ այնպիսի չարագործ մարդոց գործն ըլլայ թերեւս, որոնք կ'ուզեն երկրին զանազան տարրերը վարկաբեկ ընել կառավարութեան առջև: Անկասկած ենք որ ոստիկանութիւնը պիտի յաջողի երեւան հանել յանցաւորները:»

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Սօֆիայէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ելմտական և դատական նախարարները Պուլկարիա հասնելով Բազիչանի կայարանին մէջ դիմաւորուած են առեւտրական նախարար, Պ. Լիաբչէֆի և օսմ. դեսպանին կողմէ: Այս վերջինները մինչև Ջարիպրոտի կայարանը ընկերացած են երկու օսմ. նախարարներուն:

⁂ Ելմտական նախարարին բացակայութեան միջոցին, Ճավիտ պէյի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ եպարքոսը: Ընթացիկ գործերը պիտի տնօրինուին ելմտական խորհրդականին կողմէ:

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ

Պուլկարներու և Սերպերու միջև վիճելի եղող մարգագետնի խնդրի մը պատճառաւ հարիւրի չափ Պուլկարներ ձերբակալուած են Բէրլէբէի մէջ: Մանասթըրի երեսփոխան Տալչէֆ էֆ. սա յայտարարութիւնները ըրած է այդ մասին: Բէրլէբէէն մէկ ժամ հեռու Թրէսքավից վանքը կը գտնուի, որ Պուլկարներուն կը պատկանի: Մինչև անցեալ տարի, այդ վանքի մասին Սերպերը ոև է վէճ չէին յարուցաներ, մինչ հիմա կը յայտարարեն թէ իրենք օրինաւոր սեփականատէր են: Պէտք է դիտել տալ որ պաշտօնական ոև է թուղթ չունին իրենց քով, մինչ Պուլկարները օրինաւոր կալուածաթուղթի տէր են: Նկատողութեան առնուելիք ուրիշ կէտ մըն ալ կայ: 15,000 պուլկար բնակչութեան դէմ քանի մը սերպ ընտանիքներ միայն կը գտնուին Բէրլէբէի մէջ, և ատիկա շնորհիւ սերպիական բրօբականտին, որ տասը տարիէ ի վեր ի գործ կը դրուի այդ կողմերը: Անցեալ տարի, մօտակայ Տալիբցա գիւղէն Սերպեր վանքին պատկանող ցորենը յափշտակած են դաշտէն: Պուլկարները բողոքած են տեղական իշխանութեանց և դատարանը հաստատած է Պուլկարներուն հիմնաւոր բողոքները: Տալիբցայի գիւղացիները այս տարի ալ ուզած են յափշտակել վանքին չոր խոտը: Բայց Պուլկարները թոյլ չտալով՝ չոր խոտը հաւաքած ու քաղաք տարած են: Տեղական իշխանութիւնները, որոնք Սերպերուն կողմը կը բռնեն, Սերպերուն և Պուլկարներուն միջև ծագած վէճ մը նկատելով, քննիչ յանձնախումբ մը ղրկած են: Այդ առթիւ 100 Պուլկարներ ձերբակալուած են Բէրլէբէ քաղաքէն ու Պատերազմական ատեանին յանձնուած, իբր հրոսակ դատուելու համար: Այդ կամայական արարքին դէմ բողոքած է երեսփոխան Տալչէֆ էֆ., երկու պուլկար պաշտօնակիցներուն հետ: Կը յուսացուի որ կեդրոնական կառավարութիւնը անաչառ կարգադրութիւն մը ընէ:

⁂ Սօֆիա հաստատուած Բէրլէբէցիները գումարում մը ունենալով, յանձնախումբ մը ընտրած են: Այդ յանձնախումբը որոշած է Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարին պարզել վէճին պատմութիւնը և տեղական իշխանութեանց կողմէ գործուած ապօրինի արարքները և այս առթիւ հրաւիրել բոլոր կուսակցապետները՝ որ իրենց թերթերուն միջոցաւ պաշտպանեն Բէրլէբէի Պուլկարներուն դատը և օտարներուն առջեւ բողոքեն թուրք իշխանութեանց արարքներուն դէմ:

ՆՈՐ ԶՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐԸ

Թուրքերէն թերթ մը կ'իմանայ թէ ծովային նախարարութեան և Արմսթրօնկի նաւագործարանին միջև կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է նոր զրահաւորներու շինութեան մասին: Պայմանագրութիւնը քանի մը օրէն պիտի ստորագրուի նախարարին և նաւագործարանին Պոլսոյ ներկայացուցիչներուն կողմէ:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Զէնքերու հաւաքումը առաջ կը տարուի Ալպանիոյ գաւառներուն մէջ: Ապստամբապետ մը Քաչանիքի մէջ կախաղան հանուած է: Ուրիշ պարագլուխ մըն ալ Ֆերիզօվիչէն Սկիւպ տարուած է դատուելու համար: Բրիշթինայի մէջ ութը ապստամբներ ձերբակալուած են: Ըմբոստ Ալօշ հնազանդութիւն յայտնած է: Սքիւպի բանտին մէջ քառասուն ապստամբներ բանտարկուած են:

ՔՈԼԷՐԱՆ

Նկատելով որ Սև ծովու ռուսական բոլոր քաղաքներուն մէջ քոլէրա կը տիրէ, ներքին գործոց նախարարութիւնը ծովային պաշտօնատան յանձնարարած է խիստ հսկողութիւն մը կատարել Սև ծովու օսմ. եզերքները:

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՆՈՐ ԳԻԾ

Թրամուէյի ընկերութիւնը Կալաթա Սէրայէն մինչև Թիւնէլ թրամուէյի նոր գիծ մը պիտի շինէ: Գիծերը զետեղելու աշխատութիւնները սկսած են արդէն:

ՊԻՐԷՕՆԻ ԴԷՊՔԸ

Բ. Դուռը մերժած է հելլէն կառավարութեան առաջարկը, որուն համաձայն, Իմբրահուլ Թրաեանի մէջ գտնուող հպատակները վնասի հատուցում պէտք է ստանան ռումանական շոգենաւային ընկերութենէն, այս վերջնոյն ըլլալիք ամբողջական հատուցումէն յետոյ:

⁂ Պուքրէշի լաւատեղեակ աղբիւրներուն մէջ կը հաւաստուի որ Յունաստանի հետ ռումէն կառավարութեան ունեցած վէճը կարգադրուած է: Ռուսական և իտալական դեսպաններուն միջամտութեան շնորհիւ, ռումէն կառավարութիւնը գոհացում ստացած է Պիրէօնի դէպքին առթիւ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՍԵՐՊԵՐԸ

Բօսավայէն կը ծանուցուի թէ Կիլանի մէջ բանտարկուած Սերպերը ազատ արձակուած են, Կ. Պոլսէն տրուած հրամանի մը վրայ: Իշխանութեանց կողմէ Սերպերուն նկատմամբ ցոյց տրուած ընթացքին փոփոխութիւնը և բարեացակամութիւնը դժգոհութիւն պատճառած է կարգ մը Ալպանացիներու: Պելկրատի մէջ հաճութեամբ կը դիտուի որ իրերու վիճակը տակաւ կը բարուոքի և սա համոզումը գոյացած է թէ օսմ. կառավարութիւնը բարեացակամ տրամադրութիւններ ունի Սերպերուն և Սերպիոյ նկատմամբ:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքապետութեան կնքած մէկ միլիոն ոսկի փոխառութեան գումարը տակաւին չէ յանձնուած: Քաղաքապետը եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունենալով այդ մասին, խնդրեց որ այդ գումարը տրուի, որպէս զի կարելի ըլլայ ի գլուխ հանել ծրագրուած թաղապետական շինութիւնները: Հագգը փաշա հարկ եղած հրամանները տուաւ, այդ գումարը քաղաքապետութեան յանձնուելու համար:

ՕՍՄ. ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ

Օսմ. զբօսաշրջիկները Մարսիլիա հասած են առջի առտու: Առևտրական Սենեկին կողմէ հացկերոյթ մը տրուած է: Ներկայ գտնուած են քաղաքին կառավարիչը և ժն. Զօրաբանակին հրամանատարը: Քաղաքը այցելելէ յետոյ, օսմ. հիւրերը ՍԵՆԵԿԱԼ շոգենաւով ճամբայ ելած են իրիկուան, Պոլիս դառնալու համար: Պաշտօնատարներ և ծանօթ անձնաւորութիւններ ողջերթի գացած են: Օսմ. պատուիրակութիւնը, իր մեկնումէն առաջ, սա հեռագիրը ուղղած է Պրն. Պրիանի. «Ֆրանսայէ բաժնուելէ առաջ, օսմ. պատուիրակութիւնը իր յարգալից շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ‘ձեզ’ ֆրանսական կառավարութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ եղած բարեացակամ ասպնջականութեանց համար»:

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿ.ԵԱՆ
ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻՆ Գ. ՆԻՍՏԸ

պիտի կայանայ առաջիկայ կիրակի, 20 Յունիս, ժամը 7ին (Ը. Թ.), Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր՝ օրակարգ ունենալով

Ընտրութիւն վարչական, խմբագրական եւ վերստուգիչ մարմիններու:

Կը խնդրուի որ այս կարեւոր նիստին ճշդապահօրէն ներկայ գտնուիլ հաճին բոլոր անդամները և նոր արձանագրուիլ փափաքողները:

Առժամեայ դիւանի

Ատենադպիր | Ատենապետ
Հ. Մ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ | Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

17 Յունիս 1910

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Եպարքոս Հագգը փաշա անցեալ օր իրեն դիմող հայ պատուիրակութեան, ի մէջ այլոց, ըսաւ թէ Մուշի մէջ՝ Քիւրտերն ալ այն վախով պաշարուած են թէ Հայերը ոտքի կ'ելլան և զիրենք կը ջարդեն: Այս է հետեւապէս պատճառը որ խղճ մարդիկը զինուած կը շրջին՝ ինքզինքնին պաշտպանելու համար պատահական յարձակման մը դէմ, գործուած Հայերու կողմէ:

Եպարքոսին այս յայտարարութիւնը մէկ կողմէն, Մուշի Ս. Կարապետ վանքին պաշտօնական խուզարկումը միւս կողմէն, ապացոյցներ են թէ իրօ՛ք ոչ միայն քիւրտ բնակչութեանց, այլ և կառավարութեան կողմէ թաքուն երկիւղներ կը սնուցուին օսմ. հայ տարրին տրամադրութեանց մասին, սահմանադրութեան երրորդ տարին թեւակոխելնուս մօտ: Մեզի համար՝ ըստ երեւոյթին աննշան այս մանրամասնութիւնները՝ ծանրակշիռ կարեւորութիւն ունին և, փորձառութեան արիւնաթաթաւ դասերէ հրահանգուած, այս ամբողջ դարձուածքներուն իսկական նշանակութիւնը ըմբռնելու հետամտելու ենք:

Նոր րէժիմին տակ, մեզի համար ստեղծուած կացութեան աղէկ կամ գէշ կողմերը կարենալ ճշգօրէն և արդարօրէն գնահատելու համար, հարկադրուած ենք միշտ դիմել Նախորդ րէժիմին ատենը մեզի համար յատկապէս պատրաստուած վիճակին, և անոր հետ բաղդատութիւն մը ընել: Այսպէս, Նոր րէժիմին ատենը ահա եպարքոս մը կը գտնուի որ կ'ըսէ թէ Քիւրտերը Հայերու մէկ յարձակումէն կը վախնան: Տարբե՞ր էր Համիտին հետեւած սիստեմը մեզի դէմ: Կոտորածներէ առաջ, իսլամ խուժանին մէջ լուր կը տարածուէր թէ Հայերը, ահաւորապէս զինուած, պիտի յարձակին իսլամներուն վրայ և պիտի ջարդեն զանոնք: Խուժանը այս տարաձայնութիւններէն անգամ մը ուռած մոլեգնած, Համիտ կ'արձակէր զայն Հայերուն վրայ, զորս խողխողել կուտար ուզածին չափ: Ջնջուած էր ապստամբութիւնը և երկիրը վտանգէ մը փրկուած: Տեսէք, գրեթէ նոյն բանը կը պատահի հիմակ ալ. Անատոլուի մէջ այն տարրը որուն բանը գործը տարիներէ ի վեր Հայը խոշտանգել, կողոպտել, սպաննել եղած է անպատուհաս, կը յայտարարէ թէ հայ յարձակումէ մը կը վախնայ: Ասիկա գէշ նշան է: Համիտեան պատրուակն է որ դարձեալ մեր դէմ կը ցցուի սարսափելի այլանդակութեամբ: Որովհետեւ քիւրտ խուժանը իր քէֆին համար առանց լուրեր չի յօրիներ: Անպատճառ նպատակ մը ունի: Աշխարհիս վրայ չկայ մէկ մարդ մը, նոյն իսկ ամէնէն կատաղի քիւրդը որ հաւատայ Հայերու կողմէ ուրիշներու վրայ կատարուելիք կոտորածի մը առասպելին: Մինչեւ իսկ, Հագգը փաշան ալ չի հաւատար, և իբրեւ պատմագէտ մարդ՝ գիտէ թէ Հայաստանի մէջ երկու գլխաւոր տարրեր կան, ուտող և ուտուող. առաջինը Քիւրտն է, երկրորդը՝ Հայը: Այս փոխադարձ հանգամանքները երբեք չեն փոխուիր, և տակաւին չեն փոխուած մինչեւ անգամ սահմանադրական րէժիմի տակ: Եպարքոսին յայտարարութեանը մէջ ուրիշ մէկ անտեղութիւն մը կայ. պահ մը նոյն իսկ ենթադրելով որ գաւառացի խաղաղ ու աշխատասէր Հայը՝ սատանային անսալով՝ իր դրկից Քիւրտը — գոնէ մէկ անգամի համար — ջարդել ուզէ, նիւթական և գործնական անհնարութեան մը դէմը կը գտնայ ինքզինքը: Ջարդելու համար զէնք պէտք է, ինչ որ չունի ինք, կառավարութիւնը խստիւ արգիլած ըլլալով Հայուն զէնքի իմաստով առարկայ ունենալ՝ տարրական ինքնապաշտպանութեան համար իսկ: Մինչ միւս կողմէ՝ քիւրտ տարրը կը վայելէ զէնքի առանձնաշնորհումը, և խղճ Հայերուն երկու չոր բազուկներուն դէմ անոնք ոտքէն մինչեւ գլուխնին զէնքերու մէջ կը վառվռան: Եթէ, այս պայմաններուն մէջ, Հայերը աշխարհիս ամէնէն պատկառելի ապուշները չեն, երբեք միտքերնին չպիտի անցընեն ջարդել իրենց սպառազէն դրացիները:

Հետեւապէս մեր Քիւրտ սիրասուն եղբայրներուն այս երկիւղը — հասցուած մինչեւ եպարքոսական աթոռը — չէնք չնորհք պլըֆ մըն է: Բայց, մենք որքան որ գիտենք, մեր Քիւրտ եղբայրները պարապ տեղը պլըֆ չեն ըներ երբեք: Մարդիկը դիտաւորութիւն մը ունին, զոր անպատճառ պիտի գործադրեն՝ եթէ երբեք դիւրութիւն ընծայուի իրենց: Այդ ծրագիրը ոչ իսկ հարկ կայ հոս բացատրելու: Գիտենք:

Միւս երկիւղալի նշանն է Ս. Կարապետի վանքին խուզարկուիլը: Այս անգամ, այլ եւս քրդական պլըֆի մը վրայ չէ խնդիրը: Վանք մը երբոր կը կոխուի՝ կառավարական ոստիկաններու կողմէ, յեղափոխականներ կամ զէնքեր գտնալու համար, գործը պաշտօնական հանգամանք ստացած կ'ըլլայ: Լաւեւեայն, համաձայնութիւն մը կայ ուրեմն տեղական կառավարութեան և քրդական տրամադրութեան միջեւ՝ հանդէպ հայ տարրին: Վտանգը հոս է ահա:

Այս վտանգին առաջքը առնելու համար իրեն դիմող հայ պատուիրակութեան՝ եպարքոսը անվերապահ կը պարզէ կացութիւնը, քիւրտ տարրին սնուցած երկիւղները ի մասին հայկական յարձակումի մը: Այս անկեղծութիւնն իսկ տեսակ մը անախորժութիւն ունի, չես գիտեր ի՛նչ անհանգստացնող բան մը, քանի որ եթէ կեդրոնի կառավարութիւնն ալ՝ տեղականին պէս՝ հաւատք ընծայէ անիրական առասպելներու, կարելի է վախնալ որ Արեւելեան Հայաստանի մէջ լուրջ բան մը պատրաստուելու վրայ է հայ տարրին դէմ, կարգ մը խնդիրներ մէկ անգամէն լուծել լմնցնելու այն սիստեմին համեմատ, որ համիտեան րէժիմին յատուկ էր: Սատանան մոռնալու չենք երբեք:

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԱՌԱՒ-ՓԱԽԱՒՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐ ՆՈՐ, ՉԵՂԾՈՒՄ ՆՈՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒՆ 5000 ՂՐՈՒՇԸ Ո՞ՒՐ Է

Այնպէս կը կարծուէր թէ երթալով կծիկը պիտի քակուէր եւ հետզհետէ պիտի պարզուէին այն տեսակ զեղծումներ որոնք մինչեւ այսօր պահուած կը մնային Պատրիարքարանի դարաւոր փոշիներուն տակ։ Իրազեկներ կը յայտարարեն թէ Հրանդ Մարգարեան առանձին չէր այս եւ ուրիշ նմանօրինակ առաւ-փախաւական գործերու մէջ եւ գուցէ քննութիւնները ա՛լ աւելի նոր գաղտնիքներու մանրամասնութիւնները երեւան հանեն։

Այսպէս այս միեւնոյն պաշտօնէին՝ Հրանտ Մարգարեանի մէկ նոր զեղծումն ալ, գրեթէ նման Եօանէսքուի կտակին առթիւ կատարուածին, երեւան կ'ելլէ։ Սահմանադրութենէն վերջը երբ Հայաստանի սովեալներուն համար Ազգ. Պատրիարքարանի անունով Նպաստից Յանձնաժողովը թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ գաւառներու Թաղ. Խորհուրդներուն տոմսակներ ղրկեց, որպէս զի իրենց շրջանակներուն մէջ սպառեն ու փոխարժէքը ղրկեն, ի մէջ այլոց որոշուեցաւ 5000 ղրուշի տոմսակ ալ ղրկել նաեւ Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդին։ Այդ յանձնաժողովին քարտուղարն էր դարձեալ Հրանդ Մարգարեան, որ պատրաստուած ցանկին համեմատ ամէնուն ալ կը ղրկէ ըստ երեւոյթին։ Կ'անցնի բաւական ժամանակ եւ ասկէ 5-6 ամիս առաջ Պատրիարքարանը շրջաբերական նամակներ կը ղրկէ, մինչեւ այդ օրը ղրկուած տոմսակներուն փոխարժէքը չղրկող մարմիններուն, որպէսզի փութացնեն։ Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդին ալ կը ղրկուի նամակ մը եւ սակայն ատենապետը պաշտօնագրով մը իր զարմանքը կը յայտնէ, աւելցնելով թէ՝ ինչպէս կ'ըլլայ որ չղրկուած տոմսակներու փոխարժէքը կուզուի եւ կը խնդրէ որ սխալը ուղղուի։ Երբ նամակը Պատրիարքարան կը հասնի, Նպաստից Յանձնաժողովը անմիջապէս կը կանչէ իր հաւատարիմ՛ քարտուղարը եւ ցոյց տալով նամակը բացատրութիւն կը պահանջէ։ Մարգարեան կ'այլայլի, կը կակազէ եւ վերջապէս կը խոստովանի թէ՝ այդ տոմսակները ղրկած չէ հոն եւ 5000 ղրշ.ը իր քովն է։ Յանձնաժողովը կը յայտարարէ թէ պէտք է անմիջապէս վճարէ։ Բայց, ինչպէս կը լսենք, այս գումարը դեռ վճարուած չէ եւ հակառակ ատոր Հրանդ Մարգարեան կը շարունակէր մնալ Պատրիարքարանի մէջ, ո՛վ գիտէ որոնց կողմէ պաշտպանութիւն գտնելով։ Անշուշտ Պատրիարքարանը եւ Տնտես. Խորհուրդը այս խնդիրն ալ ձեռք կ'առնեն եւ կը լուսաբանեն այս նոր զեղծումի պարագան ալ։

⁂ Քաղաք. Ժողովոյ անդամներէն մէկը կը յայտարարէ թէ ասկէ առաջ երբ Եօանէսքուի բառարանին խնդիրը վարչութեան սեղանին վրայ կ'ելլէ՝ Տիկ. Մառի Ընֆիյէճեանի փաստաբանը չափազանց փութկոտութիւն ցոյց կուտայ որպէս զի Պ. Եօանէսքուի կտակին մէջ իր բառարանի մասին գրած տրամադրութիւնը ջնջուի եւ այդ առթիւ սահմանած 150,000 ֆրանքի գումարն ալ բարդուի՝ որբերու յատկացուած գումարին վրայ։ Այսպէսով կ'երեւի, կ'ըսէ վարչութեան յիշեալ անդամը, այդ գումարին հարիւրին 25ն ալ կ'ուզուէր ժառանգորդին տալ եւ հետեւաբար իրեն ստանալիք բաժինն ալ աւելցնել։

⁂ Քաղաք. Ժողովոյ անդամ Յակոբ էֆ. Պահրի նոյն Ժողովոյ երէկուան նիստին ներկայ չէր։

⁂ Պատրիարքարանի պաշտօնեաներ առջի օր փնտռեցին եւ գտան գօբիի այն տետրակը, որուն մէջ պէտք էր ըլլար Բարիզի հոգեւոր հովիւ Տ. Վռամշապուհ քհ.ի գրուած նամակը։ Իրա՛ւ ալ այդ նամակով Օրմանեան Սրբազան կը պահանջէր որ պաշտօնէային անունը անգեկագրէ։ Նամակին գիրը՝ յիշեալ քարտուղարինն էր, ինչ որ կասկած կը ներշնչէ թէ այդ նամակին գօբիան առնուած, պահարանի մէջ դրուած եւ սակայն հասցէն գրուելէ վերջ... հասցէին չէ ղրկուած։ Հիմա կ'սպասուի Տ. Վռամշապուհ քհ.ի ղրկելիք պատասխանին։

⁂ Պատրիարքարանը որոշած է քննութիւն մը կատարել նաեւ Հրանդ Մարգարեանի կողմէ բանուած այն հաշիւներու մասին, զորոնք կը վերաբերին՝ գաւառացի ուսանողներու։

⁂ Տիկ. Մառի Ընֆիյէճեան երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարքին, եւ յայտնեց թէ՝ Հրանդ Մարգարեանի մասին ըսուածները զրպարտութիւններ են եւ թէ ինք կտակագրին օրինակը ձեռք բերած է Բիւնեւի մէջ գտնուող հայ երիտասարդէ մը որ կտակային գործերով կ'զբաղի եղեր։

⁂ Տիկին Մառի Ընֆիյէճեան երէկ խմբագրատունս ալ այցելեց եւ Ս. Պատրիարք Հօր ըրած յայտարարութիւնները մեզի ալ ըրաւ. մասնաւորաբար յիշեալ Տիկինը կը ծանրանայ սա կէտին վրայ թէ Հրանդ Մարգարեան երբեք յանցաւոր չէ այս գործին մէջ, անոր մասին եղածները զրպարտութիւններ են եղեր իր տագրին՝ Գարեգին Ընֆիյէճեանի կողմէ եւ թէ անիկա ասկէ առաջ, ինչպէս Մարգարեանի, իրեն ալ դիմած է թէեւ ու 35—40 ոսկի ուզած է գործը երեւան չհանելու համար, բայց ինք մերժած է լսելով որ ուզած տեղը կրնայ երթալ, քանի որ ոչ մէկ տեղէ եւ ոչ մէկէ վախ չունի։ Տիկին Ընֆիյէճեան յայտարարեց նաեւ թէ՝ ինք երկար ժամանակէ ի վեր ընտանեկան յարաբերութիւններ ունի Մարգարեան ընտանիքին հետ եւ թէ այդ կտակին օրինակը ինք ձեռք բերած է Բիւնեւի մէջ գտնուող Դաւիթ անունով երիտասարդէ մը, որ կտակային գործերով կը զբաղի եղեր։ Այդ երիտասարդը, երբ թէ, իրեն դիմելէ առաջ Օրմանեան Սրբազանի ալ դիմում ըրած եւ հարիւրին մէկ ուզած է, կտակին թերութիւնները երեւան չհանելու համար, բայց երբ թէ Օրմանեան մերժեր եւ ատոր վրայ համաձայներ է Տիկնոջ հետ ու կտակին թերութիւնները յայտնած։ «Ամէն պարագայի մէջ իմ խիղճս հանդարտ է» կ'ըսէ Տիկին Մառի եւ սակայն չենք գիտեր թէ՝ այդ միեւնոյն հանդարտութեան մէ՞ջ կը գտնուի նաեւ Պ. Հրանդ Մարգարեանի խիղճը ?։

⁂ Օրմանեան Պատրիարքի օրով երբ Վահրամ եպսկ. եւ Արիս Ճէնճեան իբր քննիչ ղրկուած էին Երուսաղէմ, ութը վարդապետներու ամբաստանիչներէն Աբգար վրդ. Եօթնեղբայրեան, որ այժմ Պոլիս գտնուող ամբաստանեալ երեք Երուսաղէմի վարդապետներէն մէկն է եւ որ այն ատեն սարկաւագ էր, 17 էջէ բաղկացած տեղեկագիր մը կը ներկայացնէ վարչութեան քննիչներուն, որուն մէջ կ'ըսէ թէ՝ իրենք բողոքագիրներ ղրկած են Պատրիարքարան՝ Երուսաղէմի զեղծումներուն մասին, սակայն այդ բողոքագիրները դեռ վարչութեան սեղանին վրայ չելած իրենց հակառակորդներուն ձեռքը կը հասնին անոնց պատճէնները, որոնք զէնք մը կ'ըլլան իրենց հակառակորդներուն ձեռքին մէջ։ Այս պարագան սակայն նկատի չառնուիր քննիչներու կողմէն եւ Գէորգ սարկաւագի այդ գիրը չհանուիր հոն վարչութեան առջեւ։ Սակայն ո՞վ է եղած ուղղարկողը այդ նամակի պատճէններուն, որոնք ամբողջութեամբ գտնուած են Մեսրոպ վրդ. Նշանեանի սենեակին մէջէն, երբ անիկա Էջմիածին գացած էր եւ անոր սենեակը բացուած էր միաբանական ժողովին կողմէ։ Եթէ ժամանակին այդ կէտը նկատի առնուէր, թերեւս երեք տարի առաջ երեւան ելնէին Պատրիարքարանի նամակները դուրս հանողները։ Հիմա որ Պատրիարքարանը գովելի ջանադրութեամբ մը կը բանէ զեղծանող պաշտօնեաներուն օձիքէն, կը յուսանք որ այս խնդիրն ալ նկատի կ'առնէ եւ երեւան կը հանէ թէ՝ ո՞վ է նամակներուն պատճէնները ղրկողը։

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

Քաղ. Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ ի մէջ այլոց հետեւեալ խնդիրներով. 1. Սրբազան Նախագահը Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ հաղորդած տեղեկութիւններուն վրայ գիր մը ուղղելով Մուրատեան Միհրան էֆէնտիի՝ բացատրած էր Մայր Վարժարանի շէնքին խարխուլ վիճակը եւ խնդրած էր որ բարեյիշատակ Թավշանճեանի բաղձանաց եւ Իգնատեան էֆ.ի խոստման համաձայն տեղի ունենայ նոյն վարժարանի շինութիւնը եւ այս նպատակաւ ի գործ դրուի իր կողմէ պէտք եղած միջամտութիւնը, ինչպէս կանխաւ խոստացուած էր։ Ժողովը Մուրատեան էֆ.ի պատասխանագրէն հասու եղաւ որ արդէն ջանադիր կը գտնուի ինք վարժարանի շինութեան գործը ի գլուխ հանելու համար, եւ տեսնելով որ Մուրատեան էֆ. շինութեան համար մօտալուտ հաւաստիք մը կընծայէ, իր շնորհակալութիւնը յայտնեց։ 2. Ժողովը ուշադրութեան առաւ Եօանէսքուի կտակային թղթոց մասին Դիւանատան անդամ Հրանդ Մարգարեան էֆ.ի յարուցած խնդիրը եւ նոյն պաշտօնէին խնդրագիրը, որով քննութիւն պահանջած էր եւ տեղեկանալով որ Տնտես. Խորհուրդը ձեռնարկեր է արդէն նախաքննութեան, որոշեց յանձնարարել որպէս զի փութով տեղեկագրէ արդիւնքը՝ տնօրինելու համար պատշաճը։ 3. Սամաթիոյ Թաղ. Խորհրդոյ մէկ յայտագրէն տեղեկացաւ ժողովը որ թաղին ազգային վարժարանի բարձրագոյն դասարանի ուսանողները պիտի ներկայացուին շրջանաւարտի քննութեան, սակայն այդ դասարանը 5րդ կարգ կազմած չըլլալուն խնդրոյ նիւթ եղած էր Ուսում. Խորհրդոյ առջեւ անոնց քննութեան մասնակցելու պարագան։ Ժողովը իրեն հաղորդուած բացատրութիւններէն հասու լինելով որ այդ 5րդ կարգի ուսանողները ի վիճակի կը գտնուին նոյնիսկ 6րդ դասարան կազմելու եւ անցընելու շրջանաւարտի քննութիւնը, որոշեց յանձնարարել Ուսում. Խորհրդոյ ըստ այսմ ընդունիլ նոյն շրջանաւարտները շրջանաւարտի քննութեան եւ չզրկել զանոնք իրենց իրաւունքէն։ 4. Օսմ. Նաւատորմի շինութեան ի նպաստ կազմուած Յանձնաժողովը պաշտօնագրով մը խնդրած էր Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն մին նշանակել անդամակցելու համար նոյն յանձնաժողովոյ ընդհ. ժողովոյ նիստին։ Ժողովը պաշտօն տուաւ իր անդամներէն Յակոբ էֆ. Պօյաճեանի ներկայ գտնուիլ նոյն ժողովոյ նիստերուն։ 5. Ազգ. Ժողովոյ յայտագրին վրայ ժողովը որոշեց Բերա-Գասըմ Փաշա միացեալ Թաղերու նոր ընտրութեան հրահանգ ուղղել, հրաժարեալ երեսփոխան Աճէմեան պէյի տեղ ուրիշ մը ընտրելու համար։ 6. Ժողովը որոշեց շնորհակալութեան գիր մը ուղղել Ազգ. Սահմանադրութեան 50ամեակի առթիւ կազմուած կարգադիր յանձնախումբին։ 7. Կիլիկիոյ Որբախնամ Յանձնաժողովին յայտագրին վրայ ժողովը որոշեց յանձնարարել նոյն մարմինին որ իր պակասեալ անդամներուն տեղ նոր ընտրելիներ ներկայացնէ պահանջուած հանգամանքով։ 8. Ժողովը ուշադրութեան առնելով Գատը Գիւղի Թաղ. Խորհրդոյ եւ Արամեան վարժարանի ուսուցչական ժողովոյ կողմէ ուղղեալ գիրերը, որոնք կը կը վերաբերին աշակերտաց ամավերջի քննութեանց եւ վարժարանի նորոգութեան խնդրոյն, որոշեց յանձնարարել Ուսում. Խորհրդոյ որ հաշտարար եղանակով կարգադրէ Ուսուցչ. Ժողովոյ եւ Թաղ. Խորհրդոյ միջեւ առաջ եկած թիւրիմացութիւնը եւ համաձայնութեամբ վերջ տայ խնդրոյն։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ.

Ուսումնական Խորհուրդը երէկ հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ.

1. Երզնկայի եւ Սամսոնի առաջնորդը ներկայանալով Ուսում. Խորհուրդին, վիճակային ինչ ինչ խնդիրներու համար տեղեկութիւններ հաղորդեցին։ 2. Խորհուրդը նկատի առնելով Բերայի Թաղ. Խորհուրդին վարժարանաց Ելեւմտացոյցին խնդիրը, որ յանձնարարուած էր Քաղաք. Ժողովէն, որոշեց նախ ընդունիլ 100 ոսկւոյ պիւտճէին 130 ոսկիի բարձրացումը։ Իսկ միւս կողմէ որոշեց յանձնարարել առ որ անկ է, որպէսզի այդ նպատակին համար հարկ եղած գումարը տրամադրուի։ Գալով դպրոցական շէնքերը խճողումէ ազատելու համար նոր յարկեր աւելցնելու նոր շէնքեր շինելու խնդրին, Խորհուրդը սկզբունքով ընդունեց անոնց անհրաժեշտութիւնը եւ որոշեց յայտագրել Քաղաք. Ժողովին որ այդ առթիւ ալ կարելի եղած գոհացումը տրուի, Տնտես. Խորհրդոյ հաւանութիւնը առնելէ եւ անոր կողմէ մանրամասնութիւնները ճշդուելէ յետոյ։ 3. Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը կը յայտնէր թէ մասնագիտական քննութիւնով մը հաստատուած ըլլալով որ վարժարանին զանազան մասերը խարխուլ եւ վտանգաւոր վիճակ մը ունին եւ պէտք կայ նորոգութեան, ձեռնարկած են ատոր, ամավերջի քննութիւնները վերամուտին կատարելու պայմանով եւ այս պարագան ծանուցուած է եղեր տղոց՝ իրենց ծնողաց միջոցաւ։ Խորհուրդը նկատի առնելով այս բացատրութիւնները, որոշեց գրել յիշեալ Թաղ. Խորհուրդին թէ դպրոցը այս հարկեցուցիչ պարագաներուն առջեւ փակելէ առաջ հարկ էր Խորհուրդին հաւանութիւնը առնել. բայց որովհետեւ վարժարանը փակուած է եւ նորոգութեան ալ սկսուած, Խորհուրդը կը հաւանի որ բացառաբար եւ Կազմ. Կանոնագրին 27րդ յօդուածին մէկ տրամադրութեան հետեւողութեամբ վարժարանին ոչ-շրջանաւարտ ուսանողներու քննութիւնները կատարուին վերամուտին. գալով վարժարանին շրջանաւարտ ուսանողաց խնդրին, Խորհուրդը որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդը որ անպայման ենթարկէ զանոնք շրջանաւարտի քննութեան, ամսոյս 24էն սկսեալ որոշեալ շրջանակին մէջ։ Այս առթիւ նոյն վարժարանին երեք ուսուցիչները գրով մը կը յայտնէին թէ Թաղ. Խորհուրդը եւ վարժարանին Հոգաբարձութիւնը առանց որոշ ամբաստանութեան եւ պատճառի հրաժարեցուցած էին զիրենք եւ կը յայտնէին թէ իրենց պաշտօնանկութեան բուն պատճառը Ուսում. Խորհրդոյ մէկ հրահանգը գործադրելնին է։ Երեք ուսուցիչները որ անձամբ ալ ներկայացած էին, հաղորդուեցաւ իրենց Խորհուրդին տուած վերոյիշեալ որոշումը եւ յայտարարուեցաւ որ կրնան ներկայ գտնուիլ շրջանաւարտներու քննութեան եւ միանգամայն իրաւունք ունին արձակուրդի ամսաթոշակնին ընդունելու։

ԱԶԴ

Վաղը, Յունիս 20, Տօն Կաթողիկէ, Գում-Գափուի Դրսի Ս. Յարութիւն Եկեղեցւոյ Դպրաց դասին տարեդարձին առթիւ պիտի պատարագէ տեղւոյն Քարոզիչ Հայրը։ Զուլոեան միաձայնով պաշտօն պիտի կատարուի։

ԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շիրվանզատէի հռչակաւոր վէպը, Յաւազարը, ֆրանսերէնի թարգմանուած Արշակ Զօպանեանէ, կը տպագրուի այս պահուս Բարիզի մէջ։

⁂ Թիֆլիզէն կը հաղորդեն թէ՝ Հայոց Դրամատիքական ընկ. ժողովը տեղի ունեցեր է մայիս 28ին, եւ իր վարչութեան յանձներ է կազմել Շիրվանզատէի յոբելեանին ծրագիրը, մասնակցութեան հրաւիրելով բոլոր ազգային հիմնարկութիւնները։ Որոշումը ընդունուած է միաձայնութեամբ։ Տօնը կը կատարուի հոկտեմբերին. Կարգադիր Յանձնաժողովը ի մօտոյ կը յղէ հրաւէրները։

⁂ Տիգրան Կամսարական, որ 14 տարուան հեռացումէ մը ետք Կ. Պոլիս վերադարձած է՝ վերին Վոսփորի վայելքին գրական բարեկամներ տեսնելու կարօտէն, իր հետ կը բերէ ձեռագիրը Թատերախաղի մը, Փոկաճէր, զոր հեղինակած է աշխատակցութեամբ Միքայէլ Կիւրճեանի, Եգիպտահայոց սրամիտ գրողներէն մէկը։ Այս տրամը պիտի ներկայացուի Բերայի բեմերուն վրայ, ձմեռնամուտին, եւ արդէն իսկ կը շարժէ թատերասէրներուն ու գրասէրներուն հետաքրքրութիւնը։

ԱՐՄԱՇԻ ԳՈՐԾԵՐ

Արմաշի դպրեվանքը երկու տարիէ ի վեր գրեթէ կազմալուծեալ վիճակ մը ունէր, սակայն յառաջիկայ տարեշրջանին համար որոշուած ըլլալով կանոնաւոր դասընթացք մը սկսիլ, խնամակալութիւնը գրած է Նիկոմիդիոյ առաջնորդին, որպէս զի Նիկոմիդիայէն, Ատաբազարէն, Պարտիզակէն եւ Եալովայէն մէյ մէկ աշակերտներ ղրկէ դպրեվանք։

⁂ Արմաշի Ջաղացքին մէջ գտնուելիք մեքենան Անգլիայէն ճամբայ հանուած է Պիրմինկամ շոգենաւով։ Խնամակալութեան կողմէ եղած դիմումին վրայ, պատրիարքարանէն դիմում եղաւ Մաքսատան վարչութեան, որպէս զի այդ մեքենայէն մաքսատուրք չառնուի։

⁂ Յակոբ էֆ. Համամճեան անդամ ընտրուած է Արմաշի խնամակալութեան։

⁂ Ամերիկայի Ուօքըսիլ քաղաքէն Տիկին Թագուհի Գարագաշեան 2 օսմ. ոսկի ղրկած է Արմաշի վանքին իբր նպաստ։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԸ

Պատր. փոխանորդ հայրը երէկ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ներկայ գտնուեցաւ Սաաքըլ պէյ Տատեանի կնոջ յուղարկաւորութեան հանդէսին։

Այսօր ալ Էկզարքարան պիտի երթայ բարի գալուստ մաղթելու Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ։

ՄԻՒՌՈՆԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

Վեհափառ հայրապետը յառաջիկայ սեպտ. 12ին, Խաչվերացի տօնին օրը պիտի կատարէ Ս. միւռոնի օրհնութիւնը։ Էջմիածնի Սինոդը կը խնդրէ Ս. Պատրիարքէն, որպէսզի այս պարագան ծանուցուի Թրքահայ բարեպաշտ ժողովուրդին։

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍԹԱՄՊՕԼՑԵԱՆ

Դատական քննիչ Յակոբ էֆ. Սթամպօլցեան, որ ազգ. երեսփոխան ընտրուած էր Պրուսայէն, Սելանիկէն կը գրէ Պատրիարքարան որ ընդունած է նոյն պաշտօնը, սակայն որովհետեւ ճամբորդութեան պատճառով պիտի բացակայի Պոլիսէն, կը յայտնէ թէ վերադարձին կը կատարէ իրեն յանձնառութիւնը։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Տիվրիկի ազգայիններէն տիար Կիրակոս Մուրատեան, ասկէ առաջ իր կնոջ՝ Տիկ. Աղաւնիի ծննդավայրը մեկնելուն առթիւ մէկ մէկ մեճիտ նուիրած էր ազգ. Հիւանդանոցի եւ Տիվրիկի Օտուս գիւղի Թովմասեան վարժարանին։ Յիշեալ բարեսէր ազգայինը չնայելով իր համեստ վիճակին եւ փափաքելով սէլ կերպով իր լուման նուիրել թէ՛ ազգին տան եւ թէ իր գիւղի վարժարանին, խմբագրութեանս յանձնած է այս դրամը։ Արդարեւ կ'արժէ այս առթիւ յիշեցնել բոլոր Տիվրիկցի ազգայիններու թէ՝ Տիար Կիրակոս Մուրատեանի օրինակին հետեւելով եթէ իրենք ալ օգնեն, Օտուս գիւղի ազգ. վարժարանի Պոլսոյ մէջ կազմուած հոգաբարձութեան, կրնան վստահ ըլլալ որ ամենամեծ բարիքը ըրած կ'ըլլան իրենց ծննդավայրի ուսումնատենչ մանուկներուն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ծերակուտական եւ Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան առջի օր Մէսաժըրիի Օսեանիէն շոգենաւով Եւրոպա մեկնեցաւ։ Նոյնպէս Եւրոպա մեկնեցաւ Գէորգ էֆ. Թորգոմեան։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Եգիպտոսէն առջի օր մայրաքաղաքս ժամանեց Գահիրէի ծանօթ ազգայիններէն Մկրտիչ էֆ. Անդրանիկեան իր տիկնոջ հետ։

ԲԺԻՇԿ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ազգ. Հիւանդանոցին համար պէտք կայ օգն. բժիշկներու, որոնք մրցումով պիտի ընդունուին։ Թեկնածուները կը հրաւիրուին գրաւոր կերպով դիմում ընել Հոգաբարձութեանս Բշ. եւ Եշ. օրերը, մինչեւ Յունիսի վերջը։

Նոյնպէս հիւանդանոցի հանդերձատան համար ալ կարուհիի մը պէտք կայ. յանձնառուները կը հրաւիրուին դիմել Հոգաբարձութեանս գրասենեակը, Մեծ-Նորթեան, վերոյիշեալ օրերը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ողբացեալ Տիկ. Մանիկ Մեսրոպեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, 120 ղրշ. նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին իր սրգացեալ դուստրը, եւ 120 ղրշ. նուիրած է որդին՝ Օննիկ էֆ. Միսաքեան։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ Ա. Շիշմանեան տպարանէն Աշուղ Շահնազարի «Տանջուածները»։ Կեդրոնատեղին է Ա. Շիշմանեան տպարանը։

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղին Ճէյմս Պիլտինկ Չըրչ Սթրիթ
Ընկերութեան դրամատունն է Տհի Լօնտօն էնտ Բրովէնշըլ Պանք-Լիմիթըտ,
42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվրբուլ.

ՏՀԻ ՆՕՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղի.— Պանք Չէմպըրս, Փօնթեկէյթ Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.— Տհի Լօնտօն Ճօյնթ Սթօք Պանք Լիմիթըտ—Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան եւ արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր եւ ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով եւ ամէնէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց համայնաժողովէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր լիազօր Տնօրէն (Manager)
ՎԻԶԷՆ Ա. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Գէս (Secretary)
ԵԴՈՒԱՐԴ ՀԱՊԵՍԱՆ

Կալաթա, Իլիասի խան, Nº 7, 8

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԺԱՆՏԱԽՏԸ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Երէկ, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Եազըճի փողոցը աբարթըմանի մը մէջ ժանտախտի դէպք մը պատահած է։ Առողջապահական վարչութեան կողմէ ղրկուած բժիշկներ հաստատեցին թէ ենթական ժանտախտէ բռնուած է։ Քաղաքապետութիւնը խիստ հսկողութեան տակ առնել տուաւ այդ աբարթըմանը եւ հականեխական միջոցներ տնօրինեց, համաճարակին ծաւալումը արգիլելու համար մայրաքաղաքիս մէջ։

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ ՀԱՆԴԻՍԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Տօլմա Պաղչէի Վալիտէ մզկիթին մէջ։ Սէլամլըքի հանդէսին ներկայ կը գտնուէր Իօժէնի կայսրուհին, որ Սուլթանին մեծարանքներուն արժանացաւ։ Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ Սուլթանին ներկայացաւ ծովային նախարարին խորհրդական Բիւսթէմ փաշա։

ԿԱՅՍ. ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Սուլթանը, երէկ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Կէօք-Սու գնաց իր զբօսանաւով եւ նախագահեց ի պատիւ նախարարներուն տրուած հացկերոյթին։ Ներկայ էին եպարքոսը, նախարարները եւ Ծերակոյտի ու Երեսփ. Ժողովի նախագահները։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

«Բրօստոս» կ'իմանայ թէ կառավարութիւնը Մակեդոնիոյ եկեղեցիներու նոր օրէնքի մասին իր միտքը փոխած է։ Այդ խնդրին առթիւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած են եպարքոսը եւ կրօնից տեսուչ Պէհա պէյ։ Սուլթանը Շէյխ-իւլ-Իսլամին կարծիքը պիտի հարցնէ այդ խնդրին վրայ։

ՃԷՄԱԼ ՊԷՅ

Ատանայի կուսակալ Ճէմալ պէյ երէկ ռուսական շոգենաւով մեկնեցաւ դէպի Ատանա։ Թէեւ Ճէմալ պէյ որոշած էր շաբաթ մը առաջ մեկնիլ, սակայն ռուսական շոգենաւը Ռուսիոյ ծովեզերքները ծագած քոլերային պատճառով հազիւ կրցած էր առջի օր մայրաքաղաքս հասնիլ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ

Կալաթա, Եիւքսէք-Գալտըրըմ, թիւ 45

Սոյն աշխատանոցին տէրը երկար տարիներ Եւրոպայի զանազան արուեստանոցներու մէջ աշխատելէ յետոյ ատենէ մը ի վեր հաստատուած է Կալաթա, Եիւքսէք-Գալտըրըմ։ Իր աշխատանոցին մէջ կը փորագրուին ամէն տեսակ գործեր նուրբ եւ ճաշակաւոր, ինչպէս նաեւ քիմիական մեթոտներով զինկօկրաֆիէ կաղապարներու խնամեալ արտադրութիւն։ Քառուչուէ կնիքներու փորձ վարպետներ անմրցելի կը դարձնեն քառուչուէ կնիքներու գործերը։ Մէկ լեզուով կնիք մը կլոր կամ ուրիշ ձեւ 6 ղրշ., երկլեզուեայ կնիք մը 8 ղրշ., երեք լեզու քառուչուէ կնիք մը 10 ղրշ.։ Տպագրութեան արագատիպ մեքենայով մը օժտուած է արուեստանոցը, ուր կը տպագրուին ամէն տեսակ գործեր. ուժ տրուած է աւելի առեւտրական տպագրութեանց. 60 ղրշ.էն վեր տպագրութեան գործ ապսպրողներուն քառուչուէ երկլեզուեայ կնիք մը կը նուիրուի։ Գաւառներէն յանձնարարութեանց կը սպասուի։

ՀԱՅԿ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻ ՏՆՕՐԷՆ-ՎԱՐԻՉ
ԳԷՈՐԳ Ն. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
Փորագրիչ-տպագրիչ

50—6

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՀԱՒՈՒԹՆԵՐ

ՄԱՅԷՐ

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ

ԳԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ԱԶԴ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

ՄԻԱՅՆ 166 ՂՐՈՒՇՈՎ

Այս միջոցն է գնել Հոլանտական Քաղաքի Փօնսիի 1904ի փոխառութեան պարտաթուղթ մը, որ Եգիպտական Քաղաքի Փօնսիէի, Բուլկարի երկաթուղիի, եւլն., պարտաթուղթերուն յար եւ նման է, բայց անոնցմէ աւելի շահելու հաւանականութիւն կ'ընծայէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մէջ 2,000 թիւ կը շահի, այսինքն Եգիպտ. Քաղաքի Փօնսիէն 1974 թիւ աւելի եւ Բուլկարի երկաթուղիէն ալ 1059 թիւ աւելի կը շահի։ Հոլանտական Քաղաքի Փօնսիէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը երկու ամիսն անգամ մը, տարին վեց անգամ կը կատարուի Ամստերտամի մէջ պետութեան հսկողութեան տակ։ Ամբողջ փոխառութիւնը բաժնուած է 72,000 կարգամիի։ Թուրքիոյ մէջ հոլանտական պանքա չգտնուելուն համար մեր ընկերութիւնն ամէն ատեն կը վերագնէ հոլանտական Քաղաքի Փօնսիէի պարտաթուղթերը Եւրոպայի հրապարակին համաձայն լաւագոյն գինը վճարելով։ Նոյն պարտաթուղթերն աւանդ առնելով դրամ փոխ կուտայ նաեւ իւրաքանչիւր թուղթի համար մէկ օսմ. ոսկիի հաշուով եւ տարեկան 6 առ հարիւր տոկոսով։ Ուրեմն փոխանակ բոլորը գնելու տարեկան 60 ղրշ. կորսնցնելով, կամ ուրիշ վիճակահանութեան տոմսեր գնելու ա՛լ աւելի մեծ կորուստի մը ենթարկուելով, կը յանձնարարենք գնել հոլանտական Քաղաքի Փօնսիէի պարտաթուղթերը, որոնք արքայական հրամանագիրով արտօնուելէ ետքը հրապարակ հանուած եւ կալուածներով երաշխաւորուած են եւ հիմակուան գինն է կանխիկ դրամով 166 ղրշ., այսինքն ամէնուն համար ալ մատչելի գին մը։ Հոլանտական Քաղաքի Փօնսիէի արժեթուղթ գնելով ամենեւին վնաս չէք ենթարկուիր, որովհետեւ մինչեւ 70 տարի կա՛մ ձեր տուած դրամը պիտի գանձէք, կա՛մ վարը յիշուած լաւագոյն պարգեւները պիտի ստանաք։ Հոլանտական Քաղաքի Փօնսիէ գնողը, պարտաթուղթին փոխարժէքէն զատ առանց ուրիշ դրամ վճարելու, 70 տարուան միջոցին 420 վիճակահանութիւններով, քաշուելիք հետեւեալ պարգեւներուն պիտի մասնակցի.

250,000	ֆր.ի պարգեւներ	70	անգամ
150,000	» »	70	»
125,000	» »	70	»
100,000	» »	70	»
75,000	» »	70	»
62,500	» »	70	»
10,000	» »	420	»
1,000	» »	2100	»

Եւ աւելի պակաս շահող ուրիշ շատ մը պարգեւներ։ Գաւառներէն կամ արտասահմանէն գնել փափաքողներն հաճին փոխարժէքը մանտաբօսթով կամ չէքով ղրկել հետեւեալ հասցէին.—

Crédit populaire Ottoman
société en Commandite

7 Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա, Պոլիս, Փէրտահ պէյ խան, թիւ 5, եւ 7, Նոր Նամակատան դիմաց։

Աւելի տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել նոյն ընկերութեան։ Գաւառներու մէջ վաճառումի յանձն առնող գործակալներն կ'ուզուին։ 36—29

ՊԼՕՒՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Ծովեզերքը հաստատուած այս պարտէզը հրաշալի տեսարան մը ունի։ Ըմպելիները առաջնակարգ են եւ գիները չափաւոր։ Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ, ամբողջ ամռան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8½էն (Ը. Թ)։ Մուտքը ազատ է։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 1902 մաքսային 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 3 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը 1906 յուլիս 1/14ին աւարտած է, եթէ մինչեւ 1910 յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին գանձուելու համար, ջնջուած պիտի համարուին։

ԱԶԴ.— 1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի որ այդ պարտաթուղթերու թիւ 16 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը 1904 յուլիս 1/14ին աւարտած է, եթէ 1910 յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին գանձուելու համար, ջնջուած պիտի համարուին։ 8—6

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 ֆլորին
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 ֆլորին

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ.

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պոզէն, Պրուն, Բէշթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլանկէրֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թարնով, Թէբլից, Թէչէն, Վիլաչ և Նէօշթատ։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդաօկիներ եւայլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ ոսկեդրամ յիսուն ղրուշէն։

«Սէյֆս» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծային։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՌՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաֆանօսքօբիի, պրօնքօսքօբիի, էօզօֆակօսքօբիի ու ամենէն նորահնար մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը շտկէ նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղոց կոկորդի ուռեցքները (պատէմճիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքովը։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պանճէ դաբու, Համիտիյէ սպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շէտակ ճամբայ, Թագսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 50—40

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷ՛Ք

Տիկիննե՛ր և օրիորդնե՛ր, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօբուլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանայիա եկեղեցիին քով, Բասամ Հաճօբուլօ, թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հասնին զանազան գոյներով կերպասեղէններ՝ մետաքսէ, բուրդէ ու կտաւէ, կոմանց քօսթիւմ-թայյէօրներու և բըլէնկօթներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մետաքսէ հովանոցներ, 30 ղրուշէն սկսեալ պլուզներ, ժիւբօններ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ եւայլն։ Լամպրօբուլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, շանթէքլէր, ֆուլաններ եւայլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 շահ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական նախարարութենէն, Միացեալ Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճափոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Բանամայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.— Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւքսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուրին (1899)։
5 Ոսկի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշաթէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շքադրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Չիքակօ, են., են.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մահֆաջըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—20

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զարդարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պօլ, յունիս 1 չորեքշաբթի օր, առտուան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, Նաւապետ Միթրէջ, Յունիս 15ին, չորեքշաբթի օր, առտուան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պօլ, Յունիս 22ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմէրէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առտուան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի	համար	200 ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	»	150 »
Բ.	» Բարիզի	»	160 »
»	» Մարսիլիոյ	»	120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ, քարափին վրայ։

91 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.— Քալաշնիքօֆի սակարան, Սէննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Պաքու, Պալաշօվօ, Եքաթէրինոտար, Ելիզավէթկրատ, Իսմայիլ, Կէրսոն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանդ, Քրէմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նօվօ, Նիքօլայէվսք, Նովօրօսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլօպօտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիազ, Ռօմնի, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Չիսթօբօլ, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսթիուկ, Վիաթքա, Վիննիցա, Վօլոկտա և Վօզնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պօպրինեց, Եւբատորի, Քաքովքա, Նիքօբօլ և Սրօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և գոմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամէնավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով։

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

Médaille d'Or Paris 1889
FARINE LACTÉE NESTLÉ
Aliment complet pour les Enfants

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։
50—3

ԼԱՕ ՔԱՐ

Էնտ ճէնէրալ ինշուրանս քօրբօրէյշըն լիմիթըտ
անգլիական ապահովագրական ընկ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բօլս Չըրչեարտ Լոնտոն

Դրամագլուխ	Անգլ. ոսկի		350,000
Պահեստի դրամ	»	»	122,781
Տարեկան հասոյթ	»	»	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ
օսմանեան կայսերական պանքա
Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛և է սէնտիքայի յարած չըլլալով, բացառիկ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. հետեւաբար շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիքաներու գիներէն ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ։ Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂՒՈՅՆ ՎՐԱՅ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՃՈՐՃ ՉԻՋՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ ԱՑԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ԲԱՐԻԶ
1828–1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ԲԱՐԻԶ
9, ՓԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալներուն։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամենէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
[illegible] ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քէթէնճի Օղլու Խան։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Դէտէաղաճ, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանաստըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ [illegible] Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ, Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի [illegible] վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան պայմանաժամով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

ԱՊԱԿԻՆԵՐ, ԹՈՒՂԹԵՐ, ԴԵՂԵՐ, ԵՒԱՅԼՆ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ
ՀԵՌԱՁԱՅՆ. ԶԱՆԳԱԿ, ԼՈՅՍԻ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ
ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԵՒ ԶԱՆԳԱԿԻ
ՋԵՏԵՂՈՒՄ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

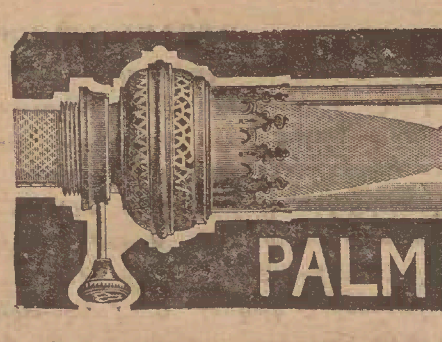

ԼԱՄԲԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Քարիւղով ճերմակ լոյս տուող և խնայողական են. գնելու համար, դիմել

Ղալաթիա, Մահմուտիէ ճատտէսի, թիւ 28, ԱՊՐՕ ՇԱՏԱՆի վաճառատունը։

Գրասենեակ, Գարագաշ օղլու խան, թիւ 2 եւ 3։

Գաւառի յանձնարարութիւնք արագ եւ խնամով կը գործադրուին։ 10—9

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Տիբիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթինօքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէրա	1203
Բառանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Բորոտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Բըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օհիօ	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քէլսօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գոբէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթուըն	2391
Սօլէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Նէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրաանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րօզալինտ	138	Մայոն	

Թօրօ շոգենաւը, նաւապետ Ճէքսըն, Մօրօֆֆօ շոգենաւը, նաւապետ Մաքարէն հոս հասած են։

Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, յուլիս 15ին հոս կը սպասուի։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՑՑՕ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 68

BANQUE D'ATHENES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
Կեդրոնատեղի՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասօլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Քավալա, Իզմիր, Քսանթի, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիոս, Եանեա, Պիրէյս, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Թրիբօլիցա, Լարիսա, Խանիա, Գանտիա, Րեթիմօ (Կրետէ)։

Հեռագրական հասցէն՝ ՍԹԷՆՕՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխատուութիւն ապրանքներու և արժեթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէն։ Զեղչ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ.— Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սնտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէն խանի (Պոլիս, Եէնի-Իսկէլէսի) մէջ, նաւամատոյցին մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխատուութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։

Ընդհ. տնօրէն
Ջ. Ք. ՄԱՑԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրօ-ամերիկեան
Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը երկծին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Ղալաթիա, Շարապ իսկէլէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերեւ թիւ 24։

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՈՐ ՔՈՒՐՄՈՒՋԻ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

„ԲԱՌՆԱՍ"Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

6 հատինէ լուսանկար՝ բլաթինատիպ 40 ղր.
6 հատինէ լուսանկար՝ փայլուն 20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ. 120 ղր.
12 հատինէ լուսանկար՝ բլաթինատիպ եւ մէկ ակրանտիսման 108 ղր.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ

Կ'ուզե՞ս որ ամէն կերպով գոհ դառնաս, Փութա՛ լուսանկարուիլ «ԲԱՌՆԱՍ»ի։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ	տարեկան	108	ղր.
» » »	վեցամսեայ	60	»
Գաւառներու համար	տրկն.	108	»
» »	վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի հմր.	տարեկան	35	ֆր.
» »	վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ. բաժնեգինները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտաթն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՑԱՃԵԱՆ